

Lucrași

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

CONȘTIINȚA PĂCII

Pacea — ca drept suprem al omenirii, o condiție fundamentală a existenței, a independenței și libertății popoarelor. Pacea — ca una dintre cele mai acute și mai hotărâtoare probleme ale contemporaneității noastre imediate. În acești ani de sfârșit de secol care traversează încă multe necunoscuturi, și așezându-se de-așezat pe cantități explozive capabile să transforme întreaga istorie și civilizație a planetei într-un imens și înmăgălinat desert. Pacea — care e mai ales aici, în continentul nostru european, se resimte încă de pe urma altor experiențe dezastruoase și care, prin ființa fiecărei țări, a fiecărui popor, ar putea să consacre un destin solidar și o condiție exemplară în lume, în virtutea celor mai înalte și mai nobile scopuri. Momentul e al lucidității, concret, și al realizării în gândire și acțiune. La umbra marilor depozite de arme și sub asădătoarea imagine a hărilor mai mult sau mai puțin secrete după care pămintul se opulează cu noi tipuri de rachete, amplasate în inima existenței inesei, popoarele nu-și pot împăna rostul umelui și vietii lor libere și respiră în fiecare clipă primejdia pronoiei lor distrugerii. În univers, de apă și sub apă, planeta este odată de arme, cele mai mari cuturii ale genului uman sint subordonate nu păcii, nu umanității, ci războiului. De aceea dezarmarea a devenit o condiție inseparabilă a păcii.

cu accentele sale evidente de cea mai strictă actualitate. România socialistă, se spune în acest document, președintele Nicolae Ceaușescu se bucură de un binemeritat prestigiu pe arena mondială, pentru consecvența și hotărârea cu care militează în scopul lichidării factorilor de încordare, tensiune și conflict în acest fel nenumărat, pentru soluționarea problemelor complexe ale lumii de azi în concordanță cu interesele și năzuințele vitale ale popoarelor. Sint cunoscute și actelele în acest fel nenumărate, mărețelor promisiuni și inițiative concrete venite în scopul opritii cursei inamărilor, pentru trecerea la măsuri practice de reducere a cheltuielilor militare și a armamentelor. România, făcând publică o operă de pionierat în acest sens. Apelu de care am luat cunoștință ni se adresează direct și ne însoțește acest permanent și nobil mobil al vietii spre care tindem și pentru care, odată cu cele mai înalte forțe progresiste de pretutindeni, sintem chemați să ne manifestăm voința și insoțirea noastră de pace, cauza tuturor cauzelor acum, cind încă nu-i orea tîrziu. Adoptarea pe plan mondial a unor măsuri cum sint cele prezentate în Anelul lansat, promovarea unei astfel de politici care să tîna seama de soarta omului și a omenirii întregi, constituie sinteza atîrnată, de la sute de kilometri de departe, catastrofală, condiția primordială a instaurării unui bun climat de înțelegere și încredere între popoare, de colaborare în interesul suprem al omenirii și progresului multilateral. Nu există și nu pot exista probleme oricît de complicate ar fi ele care să nu poată fi soluționate de calea înțelului, atunci cind ne punem de la respectul reciproc, de la recunoașterea drepturilor și independenței fiecărei națiuni, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvintele rostite cu prilejul sărbătorii „Zilei recoltelor, de fapt o grandioasă manifestație populară care a dat curs chemării din Apel.

Dezarmarea și pacea formează o singură entitate, un singur mod de a readuce liniștea pe pămîntul gîndirii și civilizației omenilor, al fărîșirii viitorului lor liber și demn. Fiecare țară, fiecare națiune, fiecare popor să dobindească tot mai prezant și tot mai activ această puternică și vie conștiință a păcii. În acest context, al dobinzirii și proabăririi largi în lume a unei cîți mai profunde și mai revelatoare conștiințe a păcii, se inscrie și una dintre cele mai recente lăuri de noapte românești, o strălucită inițiativă a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Este vorba de această vibrantă chemare care se numește Anelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democratiei și Unității Socialiste, un manifest propriu al vointei noastre de pace și colaborare, al concepției noastre despre lume și viață, într-o adevărată, ventă afirmare de spirit și în plan practic, într-o consecvență și laborioasă acțiune, la scară de masă, conform politicii inesei de edificare a unei noi societăți în care omul și condiția sa să dețină un loc central. Acest Anel definește de fapt înțelegerea problematică a păcii.

Lucașfăru

REFLEX

Umbră albă

O realitate fabuloasă cum este aceea a țezaurului nu împacă totuși lumea și nici n-o desparte de mit. Legenda forează încă în memorie și, pe la o mie nouă sute, o mie nouă sute și ceva, în Păzirea nu se putea spune că lumea nu mai trăia încă în povestii. Cîc s-a arătat așa, ca din senin, o umbră albă ce o pată fierbinte, bîmăcă pe dealuri, un lup alb cu trei picioare. Și condecea în mîzul vietii haite întregi de lupi vineți și înjomețai, îi rotea cit tine ziua pe culmi, iar în vîj nu se cobora decît și cîteodată și de acolo uria ca scoa din mînti. Noaptea, sub lună, zăpada scîrția rece sub salturile lui dezordonate, dar alia de repeli și contorsionate, împinsă așa cu capu tot într-o parte, cî celiași lupi nu vedeau decît o prăfuită albă înaintea și nu se puteau ține după el decît după miros. În toată iarna nu și-au găsit un alt culcuș

A. I. Zăinescu

Continuare în pag. 4-a

PACE — desen de Sabin Ștefănuță

O planetă, un crez

Este de neuitat strigătul afectuos și tulburător cu care un cosmonaut saluta Terra, de la sute de kilometri de departe, descriind-o ca pe o planetă abstrah, vie, incântătoare. Natura omului e de o asemenea natură, incit are nevoie, de multe ori, de o anumită distanță, pentru a vedea și înțelege ceea ce, de altminteri, se vede și se înțelege și cu ochiul liber, de aproape. Din păcate, era zborurilor cosmice pentru public n-a început încă, dar, la o adică, parca n-ar strica să fie expediat, măcar pentru o singură rotire pe orbita circumterestră, anumii oameni politici care uită sau nu vor să știe cît de frumoasă poate fi o planetă abstrahă.

Generația care a lansat asupra Hiroșimei

Mihai Stoian

Continuare în pag. a 3-a

Păzind

Ne e de pe sub brazdă. Osul lor ne e cometa, ne e și ulcior.

Pentru a fi pe lume zborul pur au dus șuvoi de sînge în azur.

Păzindu-ne fărăna pentru pace să izgonim vreo așuă răpăce

care-ar voi și floarea s-o strivească. Ridică-se cimpia românească

spre schele de catarg, cit necuprinsul. Va fi strivit războinicul, invinsul

nu doar de ura noastră de război. Vom fi în flori de țară-albine roi

și vom păstra veghind ce am zidit sub steagul demnității, neclintit.

Al. Raicu

ASTRA

Se împlinesc în această lună o sută douăzeci de ani de la înființarea celei mai vechi societăți culturale românești din toate provinciile locuite de neamul nostru, societatea Astra care premerge și astăzi înființarea cînei ani mai tîrziu a Societății literare devotată apol Academiei române. Se cuvîne să ne aducem aminte de acel barbați vrednici ai Micel Rome, ai Blajului, mai ales noi, scriitorii, pentru că marea și urgența lor misiune și-au socotit-o a fi eliberarea și impunerea limbii române ca instrument de gîndire și cultură românească, matur de-a-primă dată cele mai adînci simțiri ale neamului nostru cu deznădăruire în universaliitate. Se celebra biruința învinsului nostru în Carpați, înscăsa trecere la scrierea în alfabetul latin în care va fi aseruat în eternitate Lucașfăru lui Eminescu și cea dintîi clasificare a genului românesc. E motel Cipariu la Sibiu va elogia Limba română de acum o sută și douăzeci de ani celebrînd în acest fel unitatea unui popor care se știe alci, deși desbinat în provincie, de aceeași origine alături de popoarele latine.

Trecerea în scrierea cu alfabetul latin și alcătuirea unui mare Dicționar și limbii române era grija principală a marilor filologi de la Blaj, dar Societatea Astra, care de la început se concepea ca

Ioan Alexandru

FIȘE EMINESCIENE

În jurul biografiei intelectuale (v)

Traducerea din Kant a fost de natură să surprindă. I. Rădulescu-Pogoneanu, semnalînd și descriind manuscrisul acestei tălmăcirii a Criticii rațiunii pure, se întreba dacă nu cumva avem de a face cu „un capriciu de poet”, deși tot el, în cele din urmă, subsuma inițiativa proiectului cariere universitare, factorul incitator vîzîndu-l în epistolele trimise de Titu Maiorescu poetului, în 1874.

În admirabilul studiu care prefațează prima tipărire a Lecturilor kantiene, Constantin Noica dezavuează, cu vehemență punctul de vedere care, ignorînd particularitățile ființei interioare

a lui M. Eminescu, tinde să acorde traducerii un simplu caracter de circumstanță: opina sa fermă fiind aceea că traducerea a fost înfăptuit „pentru sine”, „fără nici un scop exterior”. „Iar acesta este răspunsul pe care-l dă analiza textului tradus, un răspuns în consonanță cu firea de cărturar a lui Eminescu; e vorba de o traducere făcută pentru sine. Eminescu l-a înțeles în singurătatea și cu singurătatea sa pe

Al. Oprea

Continuare în pag. a 2-a

Dialectica etnogenezei (1)

Baza de plecare” a „monografiei” lui I. I. Russu o reprezintă, după cum ne-o spune chiar el de la bun început, studiile sale mai vechi cu privire la „elementele autohtone” ale limbii române. Avem, prin urmare, a face cu o lucrare despre ceea ce în lingvistică se cheamă „problema substratului”.

Fără zel excesiv în căutarea originilor sale contradictorii dintre acestea și „romanizarea” a născut, spre sfîrșitul secolului trecut, în domeniul de cercetare al romanisticii, în formare ca disciplină de sine stătătoare. Întrebarea era dacă și în cazul că da, în ce fel și în cîtă măsură, limba vorbită de băștinășii supuși „romanizării” a influențat „formarea” a răspuns acestei întrebări fundamentale mai degrabă sub influența deștărilor de doctrină din domeniul lingvisticii generale decît în confruntare cu noile date istorice, din ce în ce mai conștientă de contradicția dintre acestea și „romanizarea” idilică de la care pornise în construirea teoriei sale de lucru. Aceasta era opera istoricilor romantici (mai mult scriitori decît istorici), autorii „adevăratei epopei”, despre „limba unui oraș devenită limba unui continent” etc., etc. Este în afară de indoială că doctrinele care vedeau în limbă un fenomen atît de specific incit putea fi studiat în sine, și al căror merit în domeniul metodologic este incontestabil, au influențat hotărît această teoretică îndemnată a romanisticii, știință istorică de la 1900, de istorie.

În acest fel s-a impus părerea după care punctul de pornire în studiul istoric al limbilor romanice este o limbă unitară și omogenă, în același moment și pe întreaga arde a României primare, „latina populară” („vulgara”, „de conversaj”, „comună” etc.).

Formarea limbilor neolatine este, conform acestei păreri, pe deplin explicabilă prin evoluția făcută în fiecare arde de această „latina populară”, în conformitate cu legile ei interne. Părerea, dincolo de formulările pe care le-a căpătat, nu este prea nouă, de îndată ce încă Haskdeu socotea, în „Principiile de lingvistică”, drept o „concluziune extremă” arătarea bătrînuului Fuchs (1849) l., după care limbile romanice nu sint „fițele latinei, ci o firească a ei continuuînți”. Expresia cea mai limpede a acestei opinii latinomane (nu vîd de ce n-ar exista și

Adrian Riza

Continuare în pag. a 7-a

CRONICA EDIȚIILOR

Două evenimente editoriale

amul acesta — nu facem aici un bilanț — editurile noastre ne-au oferit un număr de cărți foarte importante. Vom începe cu consemnarea pe urcele dintre ele. Nu-și fi după cum am aflat, o prea mare surpriză ca la finele lui decembrie, în orice caz în ianuarie viitor, să avem în bibliotecile noastre și Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent de G. Călinescu. Orice s-ar spune, editurile și editorii își fac datoria.

BIRUINȚA EDITORIALĂ

Inițiată în 1968, ediția din operele lui Liviu Rebreanu a ajuns la II volume. Avem în aceste momente tomuri integrale operele beltristice a Nicolae Gheran. Astăzi, și acum după ce a fost înmănat cu premiul Peripetisuc, consacram cîteva rînduri numai domniei sale.

Am avut mai multe prilejuri de a vorbi despre această opera magna a lui Rebreanu în restul țării ei contemporană. Am adus, de fiecare dată, mai pe fată, mai în subțet, elogiile noastre cîtorului acestui monument de cultură, Nicolae Gheran. Astăzi, și acum după ce a fost înmănat cu premiul Peripetisuc, consacram cîteva rînduri numai domniei sale.

Bărbat robust și voinic, tocmai în toată vîrstei, de o îndărătnicie așa zice de tip ardelenesc, Nicolae Gheran și-a concentrat toate energiile pentru a ne face o îndoită dovadă: 1) că opera lui Rebreanu poate fi redată conștiinței contemporane în lumina ei nealterată; 2) că pentru împlinirea acestui fel editorilor nu s-a lăsat înduplecat de nici o piedecă ce i s-a putut ivi în cale.

Aparent, Nicolae Gheran a jertfit o carieră

Gheorghe Suciu

Continuare în pag. a 7-a

Alegerea

Îndămite de a ajunge la casa celor trei „octomburi” care înaintau abia tîrîndu-se de oboseală, urmîndu-le nevăzută noșii, Maciste îl evalua statura, mersul și verticalitatea; încă de pe cînd se afla în castan îi dăzuse bine din față și din profil, încât luase hotărîrea de a se ține de acum înainte mai aproape de inul din ei.

Unul dintre cei trei era mai înalt, celălalt dol era de statură mijlocie, însă niciunul din ei nu avea curajul de a se culca seara treaz, de aceea cînd alții sfîrșeau primul somn, el abia se pregătuse să petreacă, să ia o porție cît mai substanțioasă de drog. Altfel, erau oamenii cei mai buni, dar fiecare în felul său. Motanul Maciste îi privea acum pe rînd, așa cum dormeau prăbușiți pe fotolii, (aproape niciodată n-avusesse prilejul de a studia chipul omului îndelung și în siguranță) cu atît mai mult cu cît intensitatea luminii din afară crescuse iar fețele celor trei, chinuite de demonii lor, își dezvăluiau fiecare

Gheorghe Pituț

Continuare în pag. a 5-a

gabriel chifu

Făptura neîntreruptă

Întind brațul, privește : la capătul degetelor materia din care sînt făcut e invins, încetărea. De acolo începe, ca dintr-un tîm înaripata mare, o altă făptură, o altă alcătuire a făpturii mele, vîzduhul misterios înflorit cu stele.

Zeu de primăvară

Foșnește pădurea de tei. În aerul serii eu recunosc un zeu primăvarațic. Își plimbă aburosul corp fără formă, fără doar libertate și promisiune, iar noi îl respirăm. Ne încercăm plămîniul cu el :

Fluviu mototolit

Pluteam și azi spre focurile oprinse ale sinilor tăi dar dar dar DAR gheoța alunecă pe patinatori porțelanul fine minți o corabie de mărar navighează într-o mare de astrahan labirintul tău o declarație că e linie dreaptă simpatică și iubește simplitatea

hai bonaparte spune tu cum

la 19 brumar deputații te făcuseră țilhar și fură gata să te gîtuiească și totuși spre te aleseră consil în felul lor în felul tău și ce dacă

În coșul de gunoi

aruncat un fluviu mototolit barbarii se pituliseră în prăjitura cu stafide chiar trupul tău e descompus (de cine ? — ei, de cine !..)

A nouăzecea serenadă

un cuvînt dilematic sugrumat de un secol prezumțios radiografia cuvîntului arată clar tot ar fi murit era ros pe dinăuntru de vultur din voce cade o picătură de singe steaguri secate demoni trași la xerox

o realitate de celofan cu foșnetul ei insidios

imi sparge timpanul

...Zeități

Raza Soarelui, a Celui Mare în gîndul meu se depune. Formind acolo un fel de însul, un fel de terra nova, un fel de cetate ale cărei ziduri cresc, un fel de corp în gînd, corp al gîndului. Corp subtil al nevăzutului.

Raza Soarelui, a Celui Mare așază în gîndul meu

- cu grija cu care cineva inspirat așterne perla

În comuna scoică -

modelul, unul multiplicat în toate. Mă mut cu simțurile în gînd încercînd să mîngîi, să înțeleg și să păstrez subtilul dar. Eu sint ceea ce sint, dar sint și nepotrivirea dintre mine și acel Unu care mi-a înflorit, dar sint și apăsarea acelei însule, acelei cetăți cu ziduri crescătoare acelu corp al gîndului, aceluș prea grea aștopoie rupind spinarea firii mele Măreacă luptă, fobuloasă aventură...

O clipă uit de ea, urna de jos : cerul meu

cu oase, cu sînge și cu carne, tălpile mele care umbli prin jărnă, prin rîu și prin lîrbă. Uit.

Si uit de ele : Tuberculoza, Ulcerul, Atelei de Cord, Cancerul.

Ce sint acestea ? Numele unor tranșări siderali ? Numele unor danice Zeități ? O nu, nu.

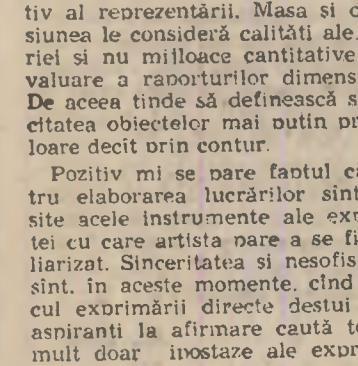
plastică

p

Două debuturi

Formata inițială a Sabinei Ivașcu-Mihal (Galeria „Hanul cu tel”), este aceea de pictor monumentalist. Acest fapt explică într-o oarecare măsură vrednicia artistei pentru o peisajistică elaborată, unde toate elementele sînt orînduite după o logică prestabilă și mai puțin după o corelație cu realitatea imediată, cu naturalul. Artista insistă asupra densității fluidității formelor în spațiu neconstituind pentru ea un obiectiv al reprezentării. Masa și dimensiunea le consideră calități ale materiei și nu mijloace cantitative de evaluare a raporturilor dimensionale. De aceea tind să definească specificitatea obiectelor mai puțin prin culoare decît prin contur.

Positiv mi se pare faptul că pentru elaborarea lucrărilor sînt folosite aceste instrumente ale experienței cu care artista pare a se fi familiarizat. Sinceritatea și nesofisticarea sînt, în aceste momente, cînd în loc de exprimări directe destui artiști aspiind la înfărmare caută tot mai mult doar a fi notate ale exprimării, deseori neconcordanțe cu propria cultură și cu propriul crez artistic, calități pe care trebuie să le apreciem cum se cuvine. Căci, pe lângă fantele „de meserie” enunțate, rezultate dintr-o orientare profesională anume, înfîlmăm în picturile Sabinei Ivașcu-Mihal o undă autentică de lirism.

Colajele textile expuse de Florica Pacea (Sala Atelier 35 - Galeria „Orizont”), sînt rodul unei încercări de a concilia ideea de spectacol cu o posibilă funcționalitate a materialului. Tînăra absolută I.A.P. „N. Grigorescu” nu ține neapărat să epateze. Ea încearcă mai ales să valorizeze forme geometrice ce se pot propune ca o simbolologie misterioasă. Semnelor unei culturi străvechi încearcă să le atribuie valoarea unor embleme. Urmea firească este o notă de prezență intelectuală altăoară pe o dispoziție spre un elegant formalism care are nete puncte de contact cu căutările lui Sorin Dumitrescu în pictură. Nu este exclus ca influența respectivă să poată fi fertilă pentru această artistă înzestrată și inteligentă. A compune o structură unitară din fragmente disparate este, desigur, un exercițiu util, o probă de virtuozitate încercată de artiști de regulă după ce au traversat etapele pregătitoare. Necunoscîndu-le, noi nu putem propune decît că ele există. Ne vom da seama de acest fapt în momentul consumării aceluș experiențe care, prin supraletarea, poartă în sine un monton Oricum, prin excelență recentă, Florica Pacea se prezintă ca o artistă formată, decît să arde etapele intermediare atît de necesare totuși.

Grigore Arbore

debut

Luzia lui Fofeldea era cit se poate de străvezie. Înainte de a fi cooptat în redacție, Gorun lucrase pe șantiere de construcții, fusese, cum el însuși îi plăcea s-o spună, „responsabil cu fericierea”, adică cu fericierea aceea reală, palpabilă care înseamnă apartamente confortabile. Degeaba își răceau gura, scoțindu-l, încercînd mai bine zis să-l scoată din carapacea lui, că el însuși era totuși în se părăi îndepărtat și vag ca o amintire. Nici chiar atunci cînd în birou se întimpla să intre vreun cetățean cu probleme, nu și ridica capul de pe hirtle, așa cum se întimpla și acum cînd își făcu apariția un ins rotofel, cu obrazii aprinși, carmoși, dovadă a unei vieți imbelșugate și echilibrate sau poate urmarea firească a unei slabe rezistențe la urcatul scariilor, omul fiind nevoit să urce patru etaje pentru a ajunge aici. Avea un cap mare, exagerat de mare și niște ochi blînzi ca de heruvim. De cum intră pe usa deasupra căreia citi „Secția probleme cetățenești”, primul lui gînd tu să întrebe cine este tovarășul Gorun Alexandru. Nu-i răspunde nimeni și omul mai întrebă o dată. „Hei Gorune, n-aiuzi ? strigă la el Fofeldea. A venit un tovarăș și vrea să vorbească cu tine.” Nu se cîntă nici de acolo și nu avea poziția lui. „Saltă-ți țigva, Neanderthalule ! A venit Maria sa Cititorul !”, strigă pentru a doua oară la el același Fofeldea. Nici pomeneală. Gorun își chinuia mai departe mîntea cu țete anchete. Proaspătul musafir își muta cînd pe un picior cînd pe altul corpul său masiv ce atînga sută de kile, oprindu-se de fiecare dată într-un balans precar, încît își lăsa impresia că aceluși-aceluși se prăbușește peste vreunul din ei și îl va frînge oasele. Nici unul nu se gîndise să-i ofere un scaun, ceea ce îl făcu să se retragă într-un colț, stîngur și să-l prăvălească cu un vîdit aer de descumpănire. Lui Fofeldea i se făcu milă sau așa ceva și-l întrebă pe un ton potolît, blînd : „Nouă nu ne puteți grăi ce probleme aveți ? Poate vă sîntem și noi de folos, nu numai...” și intenționat să spună „sufletistul tău de Gorun”, cum de fapt era se zicea între colegi. „Ba da, dar... Știi, ai dori foarte mult să stau de vorbă cu toarsu’ Gorun. Nu știu cum să vă spun ? Am venit o-o problemă de... Cum naiba să-i zic ? Că nu-i ca celelalte. O problemă de suflet. Sînt cred că numai dînsul mă poate ajuta”, bigul omul și parcă i se mai micșorase scărîlita și se albise la față. Fofeldea și cu Capră care nu se omorau cu scrișul, schimbă între ei priviri complice. „Da, da, gîngăvi ultimul, numai Gorun vă poate rezolva problema de suflet cu care ați venit la noi. E singularul din redacție și se pricepe a chestii din astea de... Inimă, de simțire, mă rog, cu tot ce-i pe dinăuntru. E mare expert în probleme de cuget, de familie. Noi, ăstia ălii, ne omorim vremea cu restul, cu ce-i pe dinafară, cu prozaimisme vîștă. Dacă n-avem glăgoria lui, ce să-i facem ? Ha, ha, mare altruist Gorun ăsta ! Ar putea da și altora din inima lui și să-i caldă cît un furnal”. Trimbîndu toate acestea, Capră frîmîntă o ghiulca de hirtie și-o proiectă drept în tîmpla lui Gorun, care reacționă într-un mod violent : „Ce mama drănelui nu vă întînduți odată gurile și apurcate ! Lătrați ca niște cățele în călduri. Dacă știți ce fel de creaturi sîntei ? Cetățeanul care urmărise scena, se făcu mic, pierzîndu-se cu totul în colțul în care se retrăsese. Îi pierise și bruma de curaj cu care intrase, nemăifîind în stare să scoată o vorbă din gură.

„Potîm, ce doriți ?”

„Potîm, ce doriți ?”, i se adresă Gorun pe un ton rezeptiv, care nu era altceva decît coolul frîmintărilor sale lăuntrice. Cetățeanul bălîi ceva neînțelegibil și Gorun îl mai întrebă o dată, acum însă cu un ton calm, încurajator : „Dați-l drumul !”. Omul rezuși, după clipe posibile, să-și învingă tracul și zise : „Dumneavoastră vă ocupați cu... su... fetele ? Cu problemele omului ?”. Lui Gorun îi veni să zîmbească, dar se abtînu.

„Ce sîntele domie ?”

„Ce sîntele domie ? Ce-i tot dați zor cu suflutele astea ? De partea suflutească se ocupă, după cum bine știți, psihologii, filozofii, poezii și poezii. Pe mine mă interesează doar cetățeanul sub învelșul lui social. Asta-i Crusta socială... De ce n-a fost servit la timp la alimentarea, restaurant, de ce a întîrziat autobuzul, de ce mincea haină e mai scurată decît perechea ei după ce-a adus haina de la croitor, cine și de ce rupe floriile din parcul orașului, de ce se strîcă laptele și cite altele. Sufletul e suflet și eu nu mă vir în el, ca după așa să fiu înjurat c-am intrat încalțat în templul omului. N-am voie, nu-mi dai nimeni dreptul acesta. Sufletul omului e ceva gîngos, dificil, mai presus de orice semnate de dumneavoastră pe teme de... Iar o să vă separați că folosec cuvîntul suflet, altfel nu mă pot exprima. Imi place cum atacați, cum puneti probleme. Just, cu inimă de om...”

„Omului îi venise curajul și da zor cu problemele delicate.”

„Ei, da, potîm, spuneti-mi ce v-a stă pe suflet ?”, îl îndemnă pentru a nu știu cîta oară Gorun. „Păi, dădu omul din colț, as dori să stăm de vorbă numai între patru ochi”. „O, nu vă stîfii, tovarășe. La noi toate sînt delicate. Nu vă jenați, dați-l drumul. Hai, curaj !”

Urmare din pag. 1

mijloc, iar lui Maciste îi tenea să strînută cînd îl privea ; acum își amintea felul celînt, leni cu care acest nepăsător își trăgea la piept oșteră răsărită în urmă pentru a mai face un pas, încît lui Maciste i se părea atunci că piciorul din față se găsea mereu pe linia verticală a corpului, iar cel din urmă zăbovea undeva pe la începutul anului trecut, așa că nemulțumirea, lăntoasă cu care se deplasa bărbatul nu putea fi pentru moțarea decît o viclenie fără precedent. Gemetele care însoțeau somnul omului cu ochii deschis îl făceau nesuferit lui Maciste, iar aspectul de slăbănog al acestuia îl îndemna în mod să-i facă ci însuși roșu de o hrană mai acărtă.

Al treilea noaptea în timp ce se apropia de casă, mergea tîndu-i pe celălalt dot de braț, părănd și că-i susține dar și că se rezemă de ei, nu era prea gras dar arăta mult mai bine hrînit decît celălalt, ceea ce putea să însemne și că știa să-și prețosească singur hrana în timp ce prietenii săi aveau chipuri de oameni lîmfiți, desi de cele mai multe ori uitau sau refuzau să mănînce. Tuns pînă la piele acest bărbat cu un cap aproape rotund purta pe chip o duritate atît de evidentă și, dacă-l studiai îndelung, atît de evidentă susținută, încît se vedea căl că de tatea nu-i aparține așa cum costumul său

debut

gheorghe jurcă

CU SUFLETUL ÎN PALME

Gheorghe Jurcă este ziarist la Unirea din Alba Iulia. Scrie, cit am putut să-mi dau seama după citirea bune zeci de pagini, două feluri de proză. Întîi, o proză de remîntăce și o copilărie petrecută în Munții Apuseni, cu situații insolite și într-un limbaj cu totul specific, bogat în cuvinte și locuțiuni, propriu celor care putea strîna cinava interesul filozofului. E drept că aceste povestiri stau, deocamdată, în penumbra lui Agribiceanu.

Scrie, apoi, o proză mai modernă, inspirată din experiențele ziaristului. De data asta relatează direct, rapid, fără a da soluții didactice. Am optat pentru această din urmă modalitate. Dar credem că atunci cînd pe ațunge să dea sinteza între ceea ce știe de-acasă și ceea ce a aflat din experiențe se va putea vorbi despre Gheorghe Jurcă, fără emfază, ca de un prozator de fibră neîndoielnică.

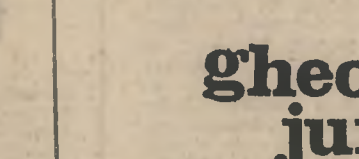
Gheorghe Suci

Lui Gorun îi dispăruse indispoziția. Era dorință să afle o nouă poveste.

„Ce mai stați ? Vă ascult...”

„Ce mai stați ? Vă ascult...”, îl zori din nou. Omul își frecă palmele, ca și cum în ele ar fi stat sămînta curajului. Își roti ochii săi mari, aburiiți de emoția confesiunii ce urma s-o facă și după ce se îndemnă să se arunce în fața și absenței de la discuția lor, își dădu drumul. „Uitați despre ce-i vorba, toarsu’ Gorun... M-a părăsit nevasta. Da, da. Așa cum auziți. Și-a luat coada pe spinare și a întins-o. Cînd vin de la serviciu, o lăsat numai că nu-i. Și-o luat hainele cele bune, o lăsat copilii la o vecină și s-o tototot... Am crezut că-i dușă după cumpărături sau cine știe unde, dar cînd colo, azi nu vine, miine nu, poimîne nici așa. Și gata...” „Și ?” „Păi nici un și. Asta-i tot. Îmi dau seama că vă vine să zîmbiți, da mie ba ! O plecat de mai bine de-o lună și nici gînd să se întoarcă”. Vorbea ca lovit de soartă, ceea ce nici nu era prea departe. Gorun începu a cîntări situația, a o învîrti pe toate fețele, încercînd să-i dea un sfat. Încercă cu arta pe care o avea de a citi în suflutele oamenilor, să și-l închipuie pe cel din fata lui om la casa lui, bărbatul nevastăușii sale, tălîl copililor. Și nu-i făcu impresie rea. Ba dimpotrivă. Omul arăta bine, posedă după toate aparențele o sănătate de fier, o bunătaie îndușoțoare, puterea de a țera, lucruri la urma urmei extrem de importante într-o căsnicie. Obraji rotunzi, pielea netedă, roșie, antunai că e străin de pahare și de țiguri, că e un om model din multe puncte de vedere. „Și atunci de ce mama măsăi a plecat de la el ? Unde e secretul acestei enigme ? Hm, imprevizibilă mai e și viața asta...”, reflectă el în sine. Zise apoi cu voce tare : „Tot nu înțeleg cum de v-a lăsat ? Ce motive a avut să plece ?” „Așa bine, răspunde acesta. Cum vă văd și cum mă vedeți”. Gorun luă o coală de hirtie și mîzgăli ceva pe ea. „De cînd trăiți împreună ?” „Începu cu întrebările de rutină în astfel de cazuri. „De 15 ani”. „Și pînă acum, nu s-a gîndit să fugă ?” „N-a dat nici un semn că...”. „Taman acum a apărut-o strechea ?” „Și-o bată-l toaca, că nu s-o arătat nemulțumită de nimic. Ne mai hirlam noi de la bani, de la una alta, dar în general ne împacam bine”. „Ce diferență de ani e între voi ?” „Mă întrebă Gorun. „Păi sapte !”, „Hm, nu numai Gorun. E o diferență ideală între doi soți. Tot nu pricep unde-i mobilul...”. „Păi vedeți ? Nici dumneavoastră nu înțelegeți. De unde să-nteleg eu atunci ?” „Păi nu e chiar așa tovarășe, încercă Gorun să-i explice. Dumneata vîi dinăuntru situații și trebuie să înțelegi mai mult decît altul”. Apoi după o pauză : „E frumoasă măcar nevasta dumitale ? E o întrebare cam îndăerată, dar e important să știți lucrul acesta”. „Dumneavoastră ce cre-

debut

gheorghe jurcă

CU SUFLETUL ÎN PALME

Gheorghe Jurcă este ziarist la Unirea din Alba Iulia. Scrie, cit am putut să-mi dau seama după citirea bune zeci de pagini, două feluri de proză. Întîi, o proză de remîntăce și o copilărie petrecută în Munții Apuseni, cu situații insolite și într-un limbaj cu totul specific, bogat în cuvinte și locuțiuni, propriu celor care putea strîna cinava interesul filozofului. E drept că aceste povestiri stau, deocamdată, în penumbra lui Agribiceanu.

Scrie, apoi, o proză mai modernă, inspirată din experiențele ziaristului. De data asta relatează direct, rapid, fără a da soluții didactice. Am optat pentru această din urmă modalitate. Dar credem că atunci cînd pe ațunge să dea sinteza între ceea ce știe de-acasă și ceea ce a aflat din experiențe se va putea vorbi despre Gheorghe Jurcă, fără emfază, ca de un prozator de fibră neîndoielnică.

Gheorghe Suci

Lui Gorun îi dispăruse indispoziția. Era dorință să afle o nouă poveste.

„Ce mai stați ? Vă ascult...”

„Ce mai stați ? Vă ascult...”, îl zori din nou. Omul își frecă palmele, ca și cum în ele ar fi stat sămînta curajului. Își roti ochii săi mari, aburiiți de emoția confesiunii ce urma s-o facă și după ce se îndemnă să se arunce în fața și absenței de la discuția lor, își dădu drumul. „Uitați despre ce-i vorba, toarsu’ Gorun... M-a părăsit nevasta. Da, da. Așa cum auziți. Și-a luat coada pe spinare și a întins-o. Cînd vin de la serviciu, o lăsat numai că nu-i. Și-o luat hainele cele bune, o lăsat copilii la o vecină și s-o tototot... Am crezut că-i dușă după cumpărături sau cine știe unde, dar cînd colo, azi nu vine, miine nu, poimîne nici așa. Și gata...” „Și ?” „Păi nici un și. Asta-i tot. Îmi dau seama că vă vine să zîmbiți, da mie ba ! O plecat de mai bine de-o lună și nici gînd să se întoarcă”. Vorbea ca lovit de soartă, ceea ce nici nu era prea departe. Gorun începu a cîntări situația, a o învîrti pe toate fețele, încercînd să-i dea un sfat. Încercă cu arta pe care o avea de a citi în suflutele oamenilor, să și-l închipuie pe cel din fata lui om la casa lui, bărbatul nevastăușii sale, tălîl copililor. Și nu-i făcu impresie rea. Ba dimpotrivă. Omul arăta bine, posedă după toate aparențele o sănătate de fier, o bunătaie îndușoțoare, puterea de a țera, lucruri la urma urmei extrem de importante într-o căsnicie. Obraji rotunzi, pielea netedă, roșie, antunai că e străin de pahare și de țiguri, că e un om model din multe puncte de vedere. „Și atunci de ce mama măsăi a plecat de la el ? Unde e secretul acestei enigme ? Hm, imprevizibilă mai e și viața asta...”, reflectă el în sine. Zise apoi cu voce tare : „Tot nu înțeleg cum de v-a lăsat ? Ce motive a avut să plece ?” „Așa bine, răspunde acesta. Cum vă văd și cum mă vedeți”. Gorun luă o coală de hirtie și mîzgăli ceva pe ea. „De cînd trăiți împreună ?” „Începu cu întrebările de rutină în astfel de cazuri. „De 15 ani”. „Și pînă acum, nu s-a gîndit să fugă ?” „N-a dat nici un semn că...”. „Taman acum a apărut-o strechea ?” „Și-o bată-l toaca, că nu s-o arătat nemulțumită de nimic. Ne mai hirlam noi de la bani, de la una alta, dar în general ne împacam bine”. „Ce diferență de ani e între voi ?” „Mă întrebă Gorun. „Păi sapte !”, „Hm, nu numai Gorun. E o diferență ideală între doi soți. Tot nu pricep unde-i mobilul...”. „Păi vedeți ? Nici dumneavoastră nu înțelegeți. De unde să-nteleg eu atunci ?” „Păi nu e chiar așa tovarășe, încercă Gorun să-i explice. Dumneata vîi dinăuntru situații și trebuie să înțelegi mai mult decît altul”. Apoi după o pauză : „E frumoasă măcar nevasta dumitale ? E o întrebare cam îndăerată, dar e important să știți lucrul acesta”. „Dumneavoastră ce cre-

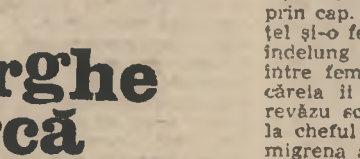
„Ce sîntele domie ?”

„Ce sîntele domie ? Ce-i tot dați zor cu suflutele astea ? De partea suflutească se ocupă, după cum bine știți, psihologii, filozofii, poezii și poezii. Pe mine mă interesează doar cetățeanul sub învelșul lui social. Asta-i Crusta socială... De ce n-a fost servit la timp la alimentarea, restaurant, de ce a întîrziat autobuzul, de ce mincea haină e mai scurată decît perechea ei după ce-a adus haina de la croitor, cine și de ce rupe floriile din parcul orașului, de ce se strîcă laptele și cite altele. Sufletul e suflet și eu nu mă vir în el, ca după așa să fiu înjurat c-am intrat încalțat în templul omului. N-am voie, nu-mi dai nimeni dreptul acesta. Sufletul omului e ceva gîngos, dificil, mai presus de orice semnate de dumneavoastră pe teme de... Iar o să vă separați că folosec cuvîntul suflet, altfel nu mă pot exprima. Imi place cum atacați, cum puneti probleme. Just, cu inimă de om...”

„Omului îi venise curajul și da zor cu problemele delicate.”

„Ei, da, potîm, spuneti-mi ce v-a stă pe suflet ?”, îl îndemnă pentru a nu știu cîta oară Gorun. „Păi, dădu omul din colț, as dori să stăm de vorbă numai între patru ochi”. „O, nu vă stîfii, tovarășe. La noi toate sînt delicate. Nu vă jenați, dați-l drumul. Hai, curaj !”

debut

gheorghe jurcă

CU SUFLETUL ÎN PALME

Gheorghe Jurcă este ziarist la Unirea din Alba Iulia. Scrie, cit am putut să-mi dau seama după citirea bune zeci de pagini, două feluri de proză. Întîi, o proză de remîntăce și o copilărie petrecută în Munții Apuseni, cu situații insolite și într-un limbaj cu totul specific, bogat în cuvinte și locuțiuni, propriu celor care putea strîna cinava interesul filozofului. E drept că aceste povestiri stau, deocamdată, în penumbra lui Agribiceanu.

Scrie, apoi, o proză mai modernă, inspirată din experiențele ziaristului. De data asta relatează direct, rapid, fără a da soluții didactice. Am optat pentru această din urmă modalitate. Dar credem că atunci cînd pe ațunge să dea sinteza între ceea ce știe de-acasă și ceea ce a aflat din experiențe se va putea vorbi despre Gheorghe Jurcă, fără emfază, ca de un prozator de fibră neîndoielnică.

Gheorghe Suci

Lui Gorun îi dispăruse indispoziția. Era dorință să afle o nouă poveste.

„Ce mai stați ? Vă ascult...”

„Ce mai stați ? Vă ascult...”, îl zori din nou. Omul își frecă palmele, ca și cum în ele ar fi stat sămînta curajului. Își roti ochii săi mari, aburiiți de emoția confesiunii ce urma s-o facă și după ce se îndemnă să se arunce în fața și absenței de la discuția lor, își dădu drumul. „Uitați despre ce-i vorba, toarsu’ Gorun... M-a părăsit nevasta. Da, da. Așa cum auziți. Și-a luat coada pe spinare și a întins-o. Cînd vin de la serviciu, o lăsat numai că nu-i. Și-o luat hainele cele bune, o lăsat copilii la o vecină și s-o tototot... Am crezut că-i dușă după cumpărături sau cine știe unde, dar cînd colo, azi nu vine, miine nu, poimîne nici așa. Și gata...” „Și ?” „Păi nici un și. Asta-i tot. Îmi dau seama că vă vine să zîmbiți, da mie ba ! O plecat de mai bine de-o lună și nici gînd să se întoarcă”. Vorbea ca lovit de soartă, ceea ce nici nu era prea departe. Gorun începu a cîntări situația, a o învîrti pe toate fețele, încercînd să-i dea un sfat. Încercă cu arta pe care o avea de a citi în suflutele oamenilor, să și-l închipuie pe cel din fata lui om la casa lui, bărbatul nevastăușii sale, tălîl copililor. Și nu-i făcu impresie rea. Ba dimpotrivă. Omul arăta bine, posedă după toate aparențele o sănătate de fier, o bunătaie îndușoțoare, puterea de a țera, lucruri la urma urmei extrem de importante într-o căsnicie. Obraji rotunzi, pielea netedă, roșie, antunai că e străin de pahare și de țiguri, că e un om model din multe puncte de vedere. „Și atunci de ce mama măsăi a plecat de la el ? Unde e secretul acestei enigme ? Hm, imprevizibilă mai e și viața asta...”, reflectă el în sine. Zise apoi cu voce tare : „Tot nu înțeleg cum de v-a lăsat ? Ce motive a avut să plece ?” „Așa bine, răspunde acesta. Cum vă văd și cum mă vedeți”. Gorun luă o coală de hirtie și mîzgăli ceva pe ea. „De cînd trăiți împreună ?” „Începu cu întrebările de rutină în astfel de cazuri. „De 15 ani”. „Și pînă acum, nu s-a gîndit să fugă ?” „N-a dat nici un semn că...”. „Taman acum a apărut-o strechea ?” „Și-o bată-l toaca, că nu s-o arătat nemulțumită de nimic. Ne mai hirlam noi de la bani, de la una alta, dar în general ne împacam bine”. „Ce diferență de ani e între voi ?” „Mă întrebă Gorun. „Păi sapte !”, „Hm, nu numai Gorun. E o diferență ideală între doi soți. Tot nu pricep unde-i mobilul...”. „Păi vedeți ? Nici dumneavoastră nu înțelegeți. De unde să-nteleg eu atunci ?” „Păi nu e chiar așa tovarășe, încercă Gorun să-i explice. Dumneata vîi dinăuntru situații și trebuie să înțelegi mai mult decît altul”. Apoi după o pauză : „E frumoasă măcar nevasta dumitale ? E o întrebare cam îndăerată, dar e important să știți lucrul acesta”. „Dumneavoastră ce cre-

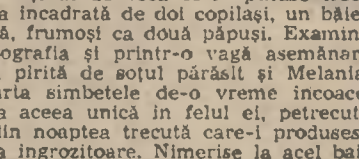
„Ce sîntele domie ?”

„Ce sîntele domie ? Ce-i tot dați zor cu suflutele astea ? De partea suflutească se ocupă, după cum bine știți, psihologii, filozofii, poezii și poezii. Pe mine mă interesează doar cetățeanul sub învelșul lui social. Asta-i Crusta socială... De ce n-a fost servit la timp la alimentarea, restaurant, de ce a întîrziat autobuzul, de ce mincea haină e mai scurată decît perechea ei după ce-a adus haina de la croitor, cine și de ce rupe floriile din parcul orașului, de ce se strîcă laptele și cite altele. Sufletul e suflet și eu nu mă vir în el, ca după așa să fiu înjurat c-am intrat încalțat în templul omului. N-am voie, nu-mi dai nimeni dreptul acesta. Sufletul omului e ceva gîngos, dificil, mai presus de orice semnate de dumneavoastră pe teme de... Iar o să vă separați că folosec cuvîntul suflet, altfel nu mă pot exprima. Imi place cum atacați, cum puneti probleme. Just, cu inimă de om...”

„Omului îi venise curajul și da zor cu problemele delicate.”

„Ei, da, potîm, spuneti-mi ce v-a stă pe suflet ?”, îl îndemnă pentru a nu știu cîta oară Gorun. „Păi, dădu omul din colț, as dori să stăm de vorbă numai între patru ochi”. „O, nu vă stîfii, tovarășe. La noi toate sînt delicate. Nu vă jenați, dați-l drumul. Hai, curaj !”

debut

gheorghe jurcă

CU SUFLETUL ÎN PALME

Gheorghe Jurcă este ziarist la Unirea din Alba Iulia. Scrie, cit am putut să-mi dau seama după citirea bune zeci de pagini, două feluri de proză. Întîi, o proză de remîntăce și o copilărie petrecută în Munții Apuseni, cu situații insolite și într-un limbaj cu totul specific, bogat în cuvinte și locuțiuni, propriu celor care putea strîna cinava interesul filozofului. E drept că aceste povestiri stau, deocamdată, în penumbra lui Agribiceanu.

Scrie, apoi, o proză mai modernă, inspirată din experiențele ziaristului. De data asta relatează direct, rapid, fără a da soluții didactice. Am optat pentru această din urmă modalitate. Dar credem că atunci cînd pe ațunge să dea sinteza între ceea ce știe de-acasă și ceea ce a aflat din experiențe se va putea vorbi despre Gheorghe Jurcă, fără emfază, ca de un prozator de fibră neîndoielnică.

Gheorghe Suci

Lui Gorun îi dispăruse indispoziția. Era dorință să afle o nouă poveste.

„Ce mai stați ? Vă ascult...”

„Ce mai stați ? Vă ascult...”, îl zori din nou. Omul își frecă palmele, ca și cum în ele ar fi stat sămînta curajului. Își roti ochii săi mari, aburiiți de emoția confesiunii ce urma s-o facă și după ce se îndemnă să se arunce în fața și absenței de la discuția lor, își dădu drumul. „Uitați despre ce-i vorba, toarsu’ Gorun... M-a părăsit nevasta. Da, da. Așa cum auziți. Și-a luat coada pe spinare și a întins-o. Cînd vin de la serviciu, o lăsat numai că nu-i. Și-o luat hainele cele bune, o lăsat copilii la o vecină și s-o tototot... Am crezut că-i dușă după cumpărături sau cine știe unde, dar cînd colo, azi nu vine, miine nu, poimîne nici așa. Și gata...” „Și ?” „Păi nici un și. Asta-i tot. Îmi dau seama că

I.L. CARAGIALE (IX)

Kir Ianulea (a doua continuare)

„n u se-ncheie nici o lună după asta (adică de când avuse loc înțelegerea între Kir Ianulea [Iulian Agăbiu] și Negoia, n.n.), și coborînd Negoia în țară și înșiși vine înfruntându-l vinzari, a aflat de la președintele că pe unz de dîntre fetele lui Zamfirache Ulierul din Colentina, a de o-măso logodit cu Iie Bogasierul de la Bărăie, a de muncete dracul de vreo zece zile... ce nu l-am făcut?... Leacuri, descantece, motive... deșeză... Părinții și logodnicul plîng miruna-văzînd cum se cunoșteau. Vorbeste în toate limbile fără să fi-nvățat și sporoveste și-urturea mereu gura și spunea fel de fel de taine și pîre — ce unde le-o mai fi știind? — cîntec — lomo, care alungă s-o acule, și se cruceste... Văzîndu-l, Kir Ianulea, victima a acestor culți pact dintre Kir Ianulea și Negoia este reculpat din mediul mahalagăes buceurestan. Faptul nu este deloc întimplător pentru că, se va vedea îndată, cînd vom face cunoștință și cu celelalte două „victime”, naratorul ne propune o adevărată secțiune orizontală pe verticala socială, fiind interesat de modalitățile specifice în care se manifestă psihologic, fenomenul de „îndrăcire” a suferitului feminin. Din acest unghi privită „îndrăcirea” în care alunecă fata lui Iie Bogasierul din Colentina, este de presupus, are drept cauză scrierura precizată în hotărîrea, neapetată pentru ea, de a fi căsătorită, în vîntura unor interese materiale, cu un bărbat pe care, probabil, nu-l cunoaște, și, firește, nu-l agreează. Cî de despre modul în care se exteriorizează „boala”, evident, este acela al birfei celei mai dezlănțuite. Eroul se dezlează de totul limbă („Vorbeste în toate limbile fără să fi-nvățat”) dînd în vileag cele mai imunde dar și spectaculoase „secrete” existente în viața locuitorilor din mahalaua ei și a celor învecinate: clucearea Tarsia care tine ascuns un „sac” cu lire sustrate de nepotul ei, om al legii, făcîndu-l scapă din becușul agiei pe bot; un caz de înălțărire a unui testament („adată lui Agop, un tîngul de la Sfîntii, lăsată nepoată-să, nu-i scria de răsoasat: a ticluc-o pe urmă, într-o noapte, bărbatu-său Tacor, căpăful din Caimaia, care vinde și sultanul și cană de păr... Tacor cu Avede, păstărele bisericii, și biserica, și cîci”) sau, în fine, adevărul absolut senzațional, potrivit căruia „fratele ală tinerului de-abia-i mișeste mustața, călugărașul sprincenat, care șade la precucioșia-să părintele archimandrit Hristian în curtea mitropoliei, chip și plămă-nvățătura — este fata a mîncătoare, mîncătoare a lui Ristea Mucosălagiu de la Seama...”

Mai extins deoid cele anterioro, cel de-al treilea și ultimul epoc în care Negoia încearcă a-și pune în practică „marul” de „vrăjitor”, totodată, postulează în chip concludiv „silogismul” idealic-fantastic al navelor. Evident, nu trecem nici acum nu vederea partitura narativă propriu-zisă, avînd-o drept paragonistă pe însăși fiica lui vodă. Și de data aceasta, „înscenarea” este magistrală. „Studiul” consacrat ne-vindeabilele stări de „pandolie” în care se află apărta domniță beneficiuza din plin de inegalabilă artă epic-descriptivă, în maniera balcanofanariotă, a scriitorului. Cu totul instructiv nu so pare însă a identifica în ce anume constă „pandolia” tinerii domnițe și cum anume este ca soasă de sub stăpînirei aceste „boli”. În cazul fiicei lui vodă, diavolul lovește extraordinar și nu ni se pare exagerat a spune că de data aceasta avem de-a face cu un inedit „complex oedipian”, receptat în varianta comica. Obstinața demențială a eroinei de a cere să-i fie adus

Octavia Berca : Case din Runcu — Gorj

adevărata tată, care nu este altul decît falcicul căpitan Manoli Ghiduru, slujbaş credincios al lui vodă, conferă faptelor tocmai un atare înțeles. Cî de despre antidotul pe care Negoia este scutită să-l utilizeze pentru „dezîndrăcirea” eroinei „Luceafărului”? Răspunsul este simplu: înțelegerea că după isprava de la Craiova lui Negoia i se ia „darul” (foarte limpede, acum. Aghiuță îl spune „De-acuma, te-am proccosit, nu-ți mai sunt dator cu nimic. Să ști, prin urmare, neică Negoia, că astăzi e-ști a ta în urmă... Să nu care cumva să te mai văz că te îți de coada mea, că nu mai căreți nîmica”. Evident, fostul „vrăjitor” se află în mare impas. Neavînd încredere, merge la curtea lui vodă, dar — nici nu se putea altfel! — domnița „știe” că Negoia nu mai este puternicului trimis al diavolului și, de aceea, refuză a comunica cu el, alungîndu-l din curtea ei. Și cînd o vede pe ea, însoțită de un bărbat, se aruncă în brațele lui și ocară („Afară! afară! afară! să nu-mi văz în ochii mei de rîtanul de Negoia! Afară!... să vie babaca!”). În disperare de cauză, lui Negoia îi vine însă inspirata idee de a recurge la serviciile personajului pe care, amțetiți de turnura pe care o ia misterele, nu se poate să nu-l găsească în momentul cînd acesta, sub chipul lui Kir Ianulea, fușise de creditor, eram pe punctul să-l dăm uitării. Este vorba — s-a înțeles — de Acrivita: „S-a dat să o apuce de mîni. Atunci domnița l-a scupat în față și i-a ars o palmă de la scăpărat ochii lui Negoia. El s-a stărnit de mîncă pe obraz și întorcîndu-se-n loc spre vodă, zice: — Măria-ta, patima asta vine acuma o-mprejurare cum pin-acuma n-am mai întîlnit... Că n-ar fi leac de lămăduire, nu zic; dar, singurul nu, pot face deocădată-nimica... îmi trebuie un ajutor. Am ațezat la București, în mahalaua Neuzistorilor, o prețenă mesteră care știe să tragă de zîlci și de năjit; e văduva unuia care și-a prăpădit averea-n risină și-n desfrînări; a rămas mofuz, și-a luat lumea-n cap și a lăsat pe biata femeie nevinovată pieritoare de soame. O cheamă Acrivia Ianulăuța, fata lui Bați Căntău...”

La vorbele astea, domnița a-necat deodată cu tipetele, s-a-ncepit să tremure, clătîndînd can-totul frigurilor. — Așadar, rog pe măria-ta să poruncească a pune lute caldă și-a-duce numădeit pe lănașoala. — A vrut să facă un pas: dar domnița l-a apucat strîns de pulpană, tipînd apelinistă: — Stăi, Negoia! De unde încheierea că Kir Ianulea, cum atît de pregnant se exprimă Pompiliu Constantinescu, este „o magistrală năvelă cu tîlc simbolic, ilustrativă, proverbal”, țemei care a sperșit și pe dracul... Mai trebuie doar să adăugăm că „darul” Acrivitei este atît de necrutător încît, la întoarcerea în fundul iadului, Michidută cere drept răsplătă lui Dardarot următoarele: — Întîlnesc-te-ia, spre răsplătă, două hătîruri am să-nădrăzesc cere. — Spune, puțule dragă. — Intîi, pe Acrivita și pe Negoia să nu-i văz vreedată p-alei! Ducă-se la rai, să se-mpace sf. Petre cu eim o stî. — Bine... Si al doilea? — Al doilea, să mă lăsați să mă mai odihnesc și eu puțînt acuma: că m-am dehatat de alțea trebiușare pe pămînt. — Bine, s-asta!... ai dreptul să dormi trei sute de ani de aici-ncolo fără să te mai supere nimini cu nimic! Zicînd acestea, Dardarot i-a tras un picior după obicei și l-a trimis să se culce. Și așa, au mers coana Acrivita și Negoia, fiecare la ceasul său, în rai; iar Aghiuță s-a pus să tragă la soame... și dormi! și dormi s-o mai fi dormind s-acuma...”

Nicolae Ciobanu

REMEMORĂRI

Se iscălea Z.S. (V)

S oarta, nu slujba, soarta a vrut să-l însoțesc pe Padisah la mare în contextul unei acțiuni de protocol. De fapt, dacă-mi amintesc bine, Traian Iancu neavînd altă soluție (se deplasa pentru prima oară peste hotare), m-a delegat și acreditat în această postură. „Tovarășe președinte, o să mă conducă Micu. Am aranjat eu totul, nu vă faceți griji. El n-are decît să respecte itinerariul și dispozitiile mele. Să știți că e băiat bun, conștiincios, scrie și el (adică nu numai Stancu) are talent, e bălădit, e din provincie și timid și am știșur dar îl creștem eu...” Nu, nu, n-are vrerea cu Micu! M-am fîșurat. E obraznic și împresbit. Nu știu ce-i poate trece prin mînt. N-are nici un dumezue, a murtisur președintelui cu vocea lui țărăgănat. Dar nu s-a găsit un alt interlocutor „cu mai mult dumezue” și de sex masculin și, în consecință, a trebuit să accepte. Vreau să reamănesc, celor care-au uitat, că pe vremea aceea o asemenea plecare se bucura de tot fastul oferit și vorbă și frumozetea de care Stancu de deținea. Am plecat deci cu două gășini doade, (nu era să stau în nasul președintelui tolnit pe perina Mercedesului), veneam și eu cu o Volga albă cu sofer brunet, Nebu Dumitrescu, fost la Flacăra, fost aviator, „zburat benevol” din ambele părți și bine mersi, azi, în la biet Ciclop să trăiește ponașele meseriei. Și era Nea Nelu băiat bun de Colentina și stia cîntec „sucare”: „Am să-mi iau mașină mîi cîntec să trag la scară / Am vedem cine-nă cră-nește să-mi mă zică ciuoc”. Sau „Dute, fră, la colectiv / Nu mă dă, că n-am motiu”, și ce era un amor năut turbat și un apelin spre cele bălățe de înțeles și vorbă și frumozetea de care se enerva și cînd cînta „Adio dragă Nelă” plîngea maza de tristețe... Și așa Stancu un sofer, misterios și grav ca un șef de fermă avicolă și înalt cît Mircea Sân-

NUMELE POETULUI!

Laurian Câmpeanu

tinărul student al Facultății de filologie din București, Laurian Câmpeanu, ploieștean tîm și fectorelnic, cuprins tot într-un suris ca o somnie fericită ori ca o continuă stare de infantilă incitare paradisiacă, a trecut de două ori prin cenacul reriștei „Luceafărului” citindu-și emoționat versurile naive și luminoase, propus de poetul Ion Gheorghe, care l-a și îndemnat să-și alcătuiască un volum.

Volumul „Portretul” este încadrat prin încercarea pe care o avem în vedere de realizarea a poezie „naivă”, de comunicare directă a emoțiilor vizuale, ca în arta pictorială năim francheștea intenție obligîndu-ne să ne reprimăm spiritul critic, să trecem peste „stocățiile” evidente și să ne bucurăm de o „inocență regăsită”. Ca pură reacție antiintellectuală, această poezie, primejdită mereu de vecinătatea locului comun, poate ajunge foarte departe dacă autorul ei nu se va rezuma la picturalul figurat și va înceerca să „citească” chipul uman care îl obsedează ca o epigramă, nu de a spune că orice reacție antiintellectuală în poezie este condamnată după autorul ei, fel și abază „noi simțiri” și o concepție poetică nouă, așa cum exemplar a făcut-o un Daniel Turcea, a cărui acesă spirituală l-a îndreptat spre rădăcinile artei extrem-orientale.

Nu putem să trecem cu ra evolutia un artist tîm; în tinereturile noastre am întîlnit și noi poezii „geniale”, de-a dreptul geniale, Dumitru Hăneanu, Adi Cusin, Petru Aruștea, Daniel Lascu, și poezii care nu ne-au impresionat prea mult, și tot în tinereturile noastre am citit un text maritator al lui Celso, care spune că pe vremea cînd debuta el și Mazim Gorki în Rusia mai publicau cam o mie de tineri prozatori la fel de talentați ca și ei. Cînd am început să scriem această rubrică, ne-am gîndit că într-o zi vom descoperi ce anume putem face pentru a „genialitate” unor tineri să înceată să mai fie doar legendar-oră și să devină „operă”. Ioana Bălan, Dan David, Valeriu Stancu, Marcela Mariana Milcu, Traian Furnea, Tiberiu Dăoiu, Liviu Antonesei și alții alții, sîntem siguri, vor avea un alt destin literar decît conțrari lor „geniale” citiți mai sus; dar ne-am gîndit și la faptul că trebuie să-i avem în atenție și pe ceilalți o mie de nepenali, dintre care se pot alege cei doi-trei, patru-cinci, șase-sapte, sau cîte știe cîți de miine. Laurian Câmpeanu este unul dintre acești o mie, înrî și „senin” ca în poemul „Senin”; „Răbătuțul avea ochi / de o peselie visătoare / străduțorii / în lumina usoaară / încințati de el însuși / melancolic / și dîntii îl străluciau / de o vesell / visătoare / a plecării / victorioase / în lumina usoaară / a vieții lui incințate. // Ca o scintee senină / răspîndită / pe chipul său”.

Nu calculăm sau prudentă, ci simțul moral ne obligă la o mai largă democrație a talentelor, căci nu debutanții fa o literatură, dar tot debutanții de azi pot fi marii autori de miine.

Cezar Ivănescu

TINERI POETI

Aurel M. Buricea

brăileanul Aurel M. Buricea, profesor de matematică, vrea să scrie o poezie frumoasă, „inspirată”, pusă sub zodia lui. Cînd a scris „Săracii și mîncătoarele” (ed. Dacia, 1979) și „Căpeta de magnezii” (ed. Cartea Românească, 1981), Titlurile care, evident, se referă la specificul nocturn, protocolar și intuitiv al activității poetice.

În primul volum, ceea ce-l reușeste într-adevăr poetului e a vorbi poetic, eliptic și discontinu, caracterizat prin gustul și excesul imaginii, deconștră de momentul considerat cel mai propice al frazării. Construcții verbale curșive se înalță pe o asemenea exigență. Tonul e luat de sus, îngrijit și ceremonios, cu accente oraculare, cuvintele au patina și aură lirică, se astern fluent în pagină, lăzabil pentru o anumită atmosferă de melancolie grațioasă (transcrisă uneori „melancholie”) ce pare să stea în vederile poetului: „Aud cum respiră soare în arbori / păsările visează-n rădăcini amare / și creșele învază taina zborului / ciocirila mai singurează / în ulcui copărliei / de o inimă o frunză / și trec prin această amiază / cu fruntea grea de vise // singuri la marginea somnului / plumbul s-a făcut pămînt / în vîlpule ucise / pentru agurida din cuvînt // veneam noaptea împreună / și beam cu dumnul lună / și creșele se călătau în cer / și tîrîșorul / trecutul colîndă prin mine // doame cum se ofilesc crîni / în nările crepusculare / ale acestui fluture / căzînd în extaz” (Melancholia).

Tristetea clipei de față și promisiunea zilei de miine sînt captate în versuri cu frecvente elanuri cosmice, adoroare și extatice, prîmbind mare deșeză, temerament vitalist și deșeză înfeudat, ceturiilor deszăcîții și dezabuzării. Din spațiul natal, Aurel M. Buricea reține o nevoie de miraj, convertită în extazul imaginistic al peisajului spiritual: „fără limite starea de lemnă a speranței / fericea vine pe caii de lemnă din copărlie / cu conite de apă și coame din cerul albastru o tîm tropotînd prin sufletul meu trist / muzica triumfului mă desparte de lucruri / zbor rătăcit de aripi spre eterna satisfacție / cu fecurile toamnei prin delirul verde al pădurii / ce-i fericea mă întrebă cînd am ajuns pe malul rîvnit / și mă gîndeam la amelițoarea curgere a fluvului / unde inima

mea se înalță peste valurile nopții / cum saltul unui țigru spre fiara rănită... / ce-i fericea mă întrebă și ne lăsam acoperii de iarbă / și tot mai sîntă glăsurile noastre se zideau / în steaua lăcîrînd sub ninsăoarea învaltoare a săpătorilor...” (Miraj).

Lectura poeziei bucoviene se simte aici nu de putine ori („soarele e mort pentru cei ce vin / și-n parcuri sentimentale / fantare de aramă cîntă în noaptea prin mîni”) după un gust pentru înscenările fastuoase, pentru cuvintele mari, de subliniată dicțiune poate poveră prin filiera Dan Laurentiu; „Fulger și roză muzica fliniei mele. / de erin este secunda asta transdărie, / urechi de aur cresc în parcuri rebele / de aud natura cum rîde-n vesnicie...”. Expresionismul, suprarrealismul, liber concecut, se unesc însă într-un discurs care, atunci cînd izbutește, izbuteste și pentru elipsera ironică pe care o conține: „Stau la fereastra acestui veac / traduc evenimentele oarecare / și admir sisteme și fluvii / în brațele muncitorilor / frunzele moarte înving gravitatea / și-n parcuri sociale / pe băncile nou-voșate / îngăbenesc zărele de ieri / pe care au căzut / ochii crăpați de sperante / asa cum cade roua / pe gura iselatușului // o doamnă spală cîinele / la un izvor fără maluri / imensitatea bea umbra flărei” (Imensitatea bea umbra flărei).

Teama de cîntăre, pe care Aurel M. Buricea o proclamă cîntăre, nu provine dintr-o neîncredere a poetului în forta limbajului, ci, dimpotrivă, dintr-o „sacralizare” a acestuia prin cunoașterea și uzul poetic. Dincolo de regia cam afectată a versurilor, Aurel M. Buricea este un autor cu simțul cuvîntului și al transparentiei sale.

În versurile mai recente din al doilea volum, discursul poetului merge spre o fericită esențializare. O concentrare sugestivă înlătură multe din excese. Limba, fără de a înceta să fie solemnă, este mai netedă, mai într-o bucată, renunțînd la inutilul podobea. Metafora lucrată, prețioasă și contrabalansată de imagineri soanțană: „Decembrie are în nările / cerbului ucis. // Peste numere mare zăpada / se răsfață ca un copil / în bratele mamei sale. // Sint singur / am o mieți albi nemuritori / lovindu-mă / totuși ninsăoarea / primă mele iubiri. // Noaptea trec prin mine / ca un betiv print-un sat / scu-fundat în fîcerea pietrei. // Desopura somnului meu / un inger deschide aripi de plictiseală...” (Decembrie). Amănuntele de ordin personal pîndrînd în poezie care face un prim pas spre o confesiune dină acum refuzată, ori deviată, în gesturi oraculare: „În deșezirea arborilor toamnă lasă-mă să respir. / Sufletul meu e înșurat de miresme, cum zburul / migratoarele păsări spre sud de lumina zborului / cu unghișuri fremetătoare. / Ademense nemărginire...”. În vîntura istorică a acestor versuri / cum arde ca tîmă în zori prin cîmțire, / cînd văduvele satului meu / și leucurii nopții scapără în dărul lor — / țăm cu luminile portului în ceață. / Lasă-mă să respir acuma / în ora solemnă a desfrunzării, / cînd stau în sat zidit / în culorile toamnei...” (Să respir).

Cerebrala, poezia lui Aurel M. Buricea conține totuși un ael la realitatea spirituală a lucrurilor, o simpatie pentru proiectul lor ideal și etern exprimate prin simțire adoroare: „Iarna învătă poeme de dragoste / la ferestre deschise / perdele de ninsăoară acoperă / frunzele acestei stîlci. / Melancholia curse cu detale de foc / peste ochii muritorilor. / Orbit de miracle, poetul invocă / tineretea scrisă cu mina nopții. // Decembrie ne dăruie o singură noapte: / aud crîniile afară plîndînd. / Cine poate traduce / tăcerea / acestor stete? / întreb” (Cu mina lumii).

Austeritatei versurilor, feroce și nostalgice, pe de o parte, iar pe de alta, un anume sen de expresie simbolice căre efecte din cele mai bune: „Tu prefăci despre logică, / în timp ce arborii lumii / se scutură / de dumezue, / tu mă înșurtezi / primă mele iubiri. // Noaptea trec prin mine / ca un betiv print-un sat / scu-fundat în fîcerea pietrei. // Desopura somnului meu / un inger deschide aripi de plictiseală...” (Decembrie). Amănuntele de ordin personal pîndrînd în poezie care face un prim pas spre o confesiune dină acum refuzată, ori deviată, în gesturi oraculare: „În deșezirea arborilor toamnă lasă-mă să respir. / Sufletul meu e înșurat de miresme, cum zburul / migratoarele păsări spre sud de lumina zborului / cu unghișuri fremetătoare. / Ademense nemărginire...”. În vîntura istorică a acestor versuri / cum arde ca tîmă în zori prin cîmțire, / cînd văduvele satului meu / și leucurii nopții scapără în dărul lor — / țăm cu luminile portului în ceață. / Lasă-mă să respir acuma / în ora solemnă a desfrunzării, / cînd stau în sat zidit / în culorile toamnei...” (Să respir).

Cerebrala, poezia lui Aurel M. Buricea conține totuși un ael la realitatea spirituală a lucrurilor, o simpatie pentru proiectul lor ideal și etern exprimate prin simțire adoroare: „Iarna învătă poeme de dragoste / la ferestre deschise / perdele de ninsăoară acoperă / frunzele acestei stîlci. / Melancholia curse cu detale de foc / peste ochii muritorilor. / Orbit de miracle, poetul invocă / tineretea scrisă cu mina nopții. // Decembrie ne dăruie o singură noapte: / aud crîniile afară plîndînd. / Cine poate traduce / tăcerea / acestor stete? / întreb” (Cu mina lumii).

Contribuția istoricului literar (III)

un dezavantaj al compendului din 1937 este de a se fi oprit într-un moment și mari scriitori contemporani erau cam la jumătatea drumului. Sado-vanu va mai publica încă la sfîrșit încă douăzeci de cărți (Lovinescu omite din cele ce ur-mă stăruie Nopțile de Sînzona). Argezei (oprit la Cărticică de seară) și Blăgei intră în volumul Cumpăna apelor (sic), își vor tripla opera. Rebreanu nu publicase încă Gorila. Hortensia Papadatu Bengescu nu scrisese Rădăcini. Camil Petrescu nu dăduse la lumina Jocul elector, nici versurile în trei acte din Act venetian, toate la librărie sau în manuscris. În vîntura vremii, vinea nu avea încă un volum de poezii, Vladimir Streinu nu avea nici volum de critică, nici de poezie, nu apăruse Emil Botta. Criticul își la măsură de precuție: „Nu intră în puțina scria el, de o studiu și înclă și înclă de a enumera pe toți scriitorii mai tineri, care ar merita-o prin merite sau sferturi de merite. O istorie literară imolată în activitatea curentă, la zi, nu poate fi, în partea nouă, decît provizorie, rămîndă în fa înclădă nu numai la apărării noi, ci la conștră de talente, nu înclă destal de formate în clipa redactării primei sale ediții”. Din păcate, compendul nu a mai fost reeditat pînă la sfîrșitul vieții autorului și nici după aceea pînă în 1975 (ediție de Eugen Simion). Trebuie să admitem că micar unele date sînt înclă înclădă de autorul său. Așa se explică de ce Bărbierul regelui Midas (1931) de Ion Mîlculescu apare, și în text și în nota bibliografică. Urechile regelui Midas. Despre La cumpăna apelor (1933) de Blăgea citim acest comentariu: „Nehinștea pare călălmă în Cumpăna apelor St. O. Iosif; „Lipsa de invenție verbală și de expresie figurată îl fac pe St. O. Iosif să păsească, succesiv, pe urmele lui Eminescu, Vlahuță, Coșbuc sau, mai ales, la locului comun.”

În schimb în poezia lui A. Toma „respiră o mare și onestă conștiință profesională, o inspirație de calitate intelectuală, desfrusată în ample volume impecabile”. Spațiul acordat lui A. Toma este egal cu acela distribuit lui Al. Philippide care începe cu o negație: „Lipsită în genere de emotivitate, poezia lui Al Philippide (n. 1900) nu comunică”. Camil Petrescu e anticipat în poezia de război de B. Luca: „În aceeași linie realistă și oarecum umanitaristă (nu însă principial și declama-

toare) se afirmă și poezia lui Camil Petrescu (n. 1894) din Versuri, a cărei definiție e cunoașterea plastică a lumii... Săneștele se plasticizează prin contururi energice; poezia nu mai e sonoră, ci factică; e o poezie optică”. Despre poezia lui D. Anghel: „Din punctul din care judecăm noi Astăzi, elevanță, formală a lui D. Anghel ne pare prea academică, vrea prea definit, strofa prea arhitectonică, limba prea puțin personală.” Poezia lui Mîlculescu „e cea mai sonoră și declamatorie poezie din literatura noastră actuală...”. Despre poezia lui Bărbierul: „Expresivă și aneic nevrotic o astfel de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poezie impresionantă în ansamblu, fără să rețină prin amănunt... Adaptarea formei ei la fond este atît de întregul încît îndepărtează gîndul oricărui intenții artistice...”. Decît Bacovia e mai bun, pentru Lovinescu, Camil Baltazar: „Atmosfera poeziei lui Bacovia este difuză o notă sobră, bizară, de un simplită vădit; în afară de sugestia muzicalității psalmice, atmosfera baluzariană se obține și prin îngrijmădire de imagini, ce se deosebesc încă și prin notuție și omogenitate”. Multe obiecte și primele lui Mihai Eminescu. „Înclă înclădă de poez

Atelier literar postă redacției

C. IONESCU: Lucruri de se-ri, fără un relief deosebit, pe aceeași străduire ușoară (află răși „toamnă-ooamnă”...), în- obosii, sub posibilitățile talen- tului dv. (parcă prea multumit de sine...) Ceva mai bine, în „în timp ce”.

VALENTINA VEASCA (?): Manuscrise indecifrabile.

FELICIA: În general, nu prea sint noutăți. Pagini intere- sante, mai ales prin imagistică, dar haotice, incoerente, pline de „dodii”. Ceva mai adunate, pre- ză „Dialog”, „Sîngi”, „De toamnă”, „Discurs”. Ar trebui, poate, să explorezi și alte căi și formule (mai de a cădea în ro- bia manierismului).

DOINA I.: Vă mulțumim pen- tru generoasele impresii și urări. Nu ne îndom că veți reuși lu- cruri și mai bune și le așteptăm cu interes. Vă dorim o „zodie” mai optimistă, mai fecundă, mai curajoasă.

EM. BĂLȚIANU: „Ecran” e o pagină frumoasă, inspirată. Și „Libertate” instructivă. Bănule- lile din scrisoare, nedrepte (dar „populația” atelierului e în continuă creștere...).

V. MILESCU: Mai bine, în „Vinerete”, „Sărbătoare”, „Rod de toamnă”, „Raiul bucuriei”.

J. BIFRONS: Ne-a bucurat scrisoarea dv., nu însă și multe din vestile ei. Răcele vechi, greu înrădăcinate și generalizate... Omul dv. știe prea bine pină unde poate merge, ca să nu-și tace craca... Poate că exagorează totuși în concessii, sau doar în comoditate și „spirit navetist” (în fond, interesele lui majore nu sint acolo și, în privința lor,

nu pare dispus cituși de puțin la concesii și sacrificii...). Ori- cum, aveți dreptate, s-au făcut și lucruri bune, care garantează o evoluție pozitivă, în continua- re, deocamdată, însă, mediocri- tatea și provincialismul sint încă departe de a fi dispărut. Dar nu începe îndoielă că rolul dv., al noilor veniți, tineri și bine intenționați e foarte im- portant în crearea unui climat propice înnoirii, în buclarea înertiei, a indifferenței birocratice, a incompetenței și impos- turii, etc. Și nu ne putem inter- zice speranța că, în ciuda tutu- rilor dificiltăților și opreliștilor, veți reuși, mai curînd sau mai tîrziu, să așezați lucrurile pe făgăsul tradițiilor majore ale culturii românești. Vă dorim multă energie și tenacitate, de- plină izbîndă! În ce privesc ver- surile, nu e încă destul de clară prezența vocii adevă- rate. Există un soi de abur difuz, în pagini, (mai ales în „Intorcînd alene fila”, „Nu te îndepărta”), dar încă nu ne pu- tem da seama cu certitudine dacă nu e doar — cum pare — rezultatul unui reflex mimetic, pur și simplu. Firește, manu- scrisele prezintă și toate seme- nele, inerente, ale inexperien- ței, amatorismului, etc., dar, sfăr- tuit și încercat să continue — credem că e cazul cu tînarul dv., debutant — aceste semne ar trebui să se ostepse și, mai ales, ar trebui să devie mai vi- zibilă și mai concludentă pece- teea talentului. Tineți-ne la curent.

ION RAICA: Nu e cazul să ne bînuim de părtinire și favo- rism.

ritism. Diferența de ton a răs- punsurilor noastre e direct de- pendentă de diferența de „caz” a corespondențelor primite. Ni se adresează, uneori, confesiuni impresionante, oameni în cum- pănă, ori chiar prezumțivii simu- cigaiși, etc. Chiar dacă șansele lor literare sint fluzorii sau de- a dreptul nule, elementare datorii omenești ne obligă să le răs- pundem cu o vorbă caldă, de com- pasune și îmbărbătare.

E. BLAJ: Nu sint, din păcate, noutăți: compunerii mai degra- bă modeste, convenționale, fără un sunet pregnant, concludent (ceva, în „De dragoste”). Necon- cludentă e și teoria „cotidianu- lui” pe care o resimțim, la un moment dat, de a adăuga și „teluric”, ceea ce e cu totul alt- ceva și trimite întreaga teorie spre cu totul alte categorii, de genul, tradițional, „realism”, „fantastic”, „suprarealism”, etc. Puteți constata ușor, dealtfel, că varietățile enumerate de dv. rîmîn plauzibile și după (ori mai ales după) înlăturarea cali- ficativului-factor comun, de „co- tidian”! (În treacă zis, grație insistenței afirmații „nu vreau”, interpretarea trebuie să moară, mai curînd către un refuz și nu către o neputință...).

MIRCEA: Vă stăm la dispo- zitie, desigur, și pregătim tăierea vitelului cel gras, cum se cuvi- nea la întoarcerea oricărui flu- rătăciitor...

Geo Dumitrescu

N.R.: Manuscrisele nu se ina- polază.

Misivă

Ce gust mai nu ciresese iubito?
Anul acesta nici nu le-am gustat
Că viața mea e viață de soldat
Și nu avem cires în unitate.

Nici flori nu sint, nici nu e timp de flori,
Să țin în mîină crîinul am uitat,
S-or ofili-ntr-o mîină de soldat
Ce tine azi pistolul care tună.

Să mai meștesugesc olose fraze
Pierdut-am în tronșea usurita
Vorbesc după cum este trebuința
Într-un argou peștirii cu seci formule.

Și aș zîmbi la toate răbdător,
Necozuri cite zilnic ies în cale,
Dor mi-e de-oacă țara, țara dor,
De ochii tăi și zîmbetele tale.

VIORLE FLOROIU

Pimbări

domnișoara are ob-iași castanii, ochii roșii
și, desigur, fiindcă duce un sac de gînduri
nelămurite
ii tremură mîinile — căzută în sine a ieșit doar se
nu ne vede —

și n-o distrag nici vitrinele
nici hulații primăriei care
pentru cite-o clipă și se mai așează pe umeri;
Nataly! Nataly! aude un glas fără nume
măcar privește florile și orașul și oamenii
măcar oprește-te la ceasul singuraticilor
să vezi cum și ziua asta se duce...

ANDREI NICOLAE

În mai multe direcții

Ce știi doamne despre noi?
nimeni nu mă cunoaște
mai bine ca acest condei
și această coală de hirtie
care de-atîtea ori
o fost făcută scrum
de flăcările ideilor
pină am plecat cîolător
în mai multe direcții deodată
lăsînd în timp doar golul
de forma trupului
în care trop cu strop
o altă ființă se-adună.

DUMITRU ILINCA ISTRATE

Cintec de trecere

Eu știu că voi muri
așa
ntr-o seară
scîldat în singele unui obșteș amurg
întins cu fața către cer,
în cruce —
uitat de timp
de păsări,
și de valuri,
uitat de toate cite-n lume curg.

Și subit ca o umbra înserării
cu liniștea împerechiat pe veci
purînd în suflet osteneala mării
mă voi prefăce-n picuri de lumină
la-nrucirișii de drumuri și poteci.

Sau poate-nins precum am spus, —
în cruce —
pe fruntea celei ce-o numim Pămînt
vii reveni la forma cea dintii
să fiu frînturi
în toate cite sint.

DIMITRIE LUPU

La locul meu

Ce limbă slobodă eram
Și cum știam din frunză cîntul,
Cu ce vitează-nconjoram
Cuprins de patimă, pămîntul!

Ce ghes aveam la fruct oprit
Și la deslețecul iconei,
Să-l văd acolo, ghemuit,
Pe Dumnezeu, printre piroane,

Dar oastea le făceam pe cînd,
Cuo dragoste neprefăcută
În fulger mă dădeam, și-n vînt
După o taină ne-nceptută.

Acuma, serios și demn,
Scrobît și cu cravată neagră
Mă-nchin și laud la un semn
A lumii crîncenă pelagă.

Aplaud, înțelept și tare
Preocupat de tot ce fac,
Mincinoasă plină de candoare
Și biugielle în frac.

Ca o omidă rusinată
Sub toată grea o unui zeu
Care pretinde că mi-e toată,
Sint un poet la locul meu.

RADU ȘOIU

Două evenimente editoriale

Urmare din pag. 1

de critice și istorie literară poate mai ecclatantă, și la care avea dreptul din premise. A preferat, însă, să se zidească în această construcție ca și Ana, legendară, a lui Manole, legendară, — o zidire cu adevărat exemplară. Urmărindu-i de citiva bun ai înceoa eforturile și izbînzile, ca și în imbia de la următoarea alegorie: „Travaliul pe care l-a presupus durarea acestui monument editorial mi l-am reprezentat cu lupta pe care o poartă un mare riu, izvorînd undeva din creierul muntilor. Oltul bunăoară, modest dintru început, dar cristalin, ocolînd, făcîndu-se impetuos, stăne gigantice de granit, sfîrșind și măcinînd masive roci de calcare, făcînd nu o dată coturi brusce, iar alteori ocu- luri prelungi, adunînd dinșpre fiecare mai adu- enii mai mari sau numai repezi și trecătoare pirale de după terenurile însoțite de buburliile fulgerelor, și prin aceste sporiduri și emper- iile proprii mătură, și în nemănușă, în nemănu- șimate catacacte, aci curgînd în și măiestos — ci numai pentru nu scur parcurș — mai ca și lărași în față — însă întîmpine zăgazuri aparent de netrecut — însă peste tot și peste toate, relief frîmțit și pină la urmă prieten, să tra- verseze muntii și să alungă în platul în al cîmpiei cu ultimul fel: adăugarea la marea cea mare.

Nu știu dacă mi-a „reșit” această alegorie... Pot să spun că în această reprezentare „algeri- brică” se conține, totuși, un adevăr. Iar de acum încolo, după ce și-a dovedit înalta com- petență, — iar nu a „huns să curgă calm” — Nicolae Gheran trebuie ajutat să-și ducă la capăt menirea: împlinirea celor 20 de volume la cit și-a estimat ediția.

INCUNUNAREA UNEI TRILOGII

La 250 de ani de la ivirea Criticii rațiunii pure în constința lumii cultura modernă românească marchează apariția, în haină modernă, a Criticii rațiunii de judecată. Sint oameni cu mult mai mult în măsură să dea seamă despre această carte. Două citiva date pentru lectorii din genera- țilele mai tîner.

În anul 1969, la Editura Științifică, apărea Critica rațiunii pure, tradusă de Nicolae Bagdasar și Elena Moisuc, cu un studiu introductiv, glosar kantian și indice de nume, de Nicolae Bagdasar. În anul 1972, aceeași editură, publică Critica rațiunii practice, traducere, studiu introductiv, note și indice de, — la data aceea — răposatul Nicolae Bagdasar și o post- fată de Nicolae Bellu. Și, iată, că după aproape zece ani (ceea ce nu înseamnă nici o aminare, ci rigurose) apare, în lectură și traducere moder- nă, ultima parte a triologiei kantiene.

Spre cîntec întru calificare adecvată, această ultimă carte din cele trei mari ale filozofului Kant, ne este oferită în limba română de doi tineri filozofi: Vasile Dem. Zăfirescu și Alexandru Surdu. Și unul și celălalt au mai tradus importanțe opere filozofice din gîndii tinerii lumii, al doilea dintre ei, Surdu, avînd și trei importante cărți de concepție originală.

Fără a diminua cu oareciva contactul direct cu opera kantiană în textul ei original, trebuie să spunem, mai ales pentru tînarul cercetător și lăraș, că are la îndemînă, în graiul lui clar și precis, fundamentala filozofie critică. Nu cred că greșesc spunînd că o bună traducere, însoțită de un aparat științific pe măsura zilei noastre, ne poate lumina măcar tot atît cit și ediția principes. Cartea are o îmbrăcămîntă de excepție: drept studii introductive sint repro- duse două articole: fragmentul „Metafizica scopurilor” și „arși și organism din lucrarea lui Mircea Florian, Kant și criticismul pină la Fichte” (1937) și studiul recunoscutului kantian Joachim Kopper, Diferențele forme de înțelegere a frumosului la Kant. În volum este inclusă și prima Introducere la critica rațiunii de jude- care, realizată de Constantin Noica în anul 1943. Notele, comentariile, bibliografia selectivă, indicele de autori și de concepte sint bine lucrute de Rodica Croitoru.

Pentru a puncta scribia de constință a traducătorilor reproducem din nota lor urmă- toare (trînduri deosebite de luat în seamă): „În ce privesc coborarea dintre traducători, ea s-a realizat în felul următor: Prefața la prima ediție, Introducerea și Critica rațiunii de judecare estești au fost traduse de Vasile Dem. Zăfirescu, iar Critica rațiunii de judecare te- leologică de Alexandru Surdu. Apoi, fiecare dintre noi, după ce a realizat trei variante suc- cesive ale propriei traduceri, a confruntat tra- ducerea celui-alt cu originalul. A urmat etapa decisivă — unificarea terminologică și stilistică, rolul de moderatîr fiind îndeplinit cu mult tact de Constantin Noica. Astfel a luat nastere va- rianța a patra a traducerii noastre care, după atîta citiva lecturi ce nu au mai adus modificări mari a v. în v. la definiții.

Scriitorii sau critici sintem datori să salutăm această traducere. Îi avem pe marelui filozof în limba și în casa noastră!

P.S. N-ar fi rău ca această triologie kantiană să apară în tirajul Bibliotecii pentru tîni, astfel s-o aibă la îndemîna lor toți cititorii limbii românești.

Dialectica etnogenezei (1)

Urmare din pag. 1

„latinomanie”, ca atitudine extremă într-o direcție, de îndată ce există „dacomanie” în direcția opusă și mi se pare nedrept ca neîncre- derea insinuată și disprețul complice pe care le provoacă această formă de birtă savantă să nu lovească simetric) este probabil afirmația lui Vossler după care „fiecăre limbă romanică alta era, la vremea sa, intenția marelui filolog, și filolog prin excelență, care a fost Al. Phi- lippe scriind „Originea Romînilor”. Acesta destăinuia că a adunat toate „măturile scriitorilor și inscripțiilor, incit să las cit mai puțin spațiu logicii”. Căci inducția, adăuga el, care este întreaga logică, este „de așa subredă natu- ră” încît nu există fapt care „luat” singur în judecată să nu poată duce la concluzii „opusse”. Ceea ce îl împingea spre aceasta era „constă- țarea că literatura privitoare la originea romî- nilor este „un haos de argumente pro și contra, ca la un proces cu avocați circioșari” (citez din „Originea Romînilor”, dar să putea găsi cu ușu- rință un citat din Russu, și nu unul singur, care să dea glas aceluiași gînd). Sub semnul dorinței de cunoaștere, semnul harului todeauna chi- nului al căutătorilor de adevăr, s-au născut cărțile celor doi învățați, izvorite nu „din necesi- tatea fundamentală unei teze, ori din preoc- pări polemice sau pleoștări politice” (am citat de data aceasta din Russu).

Prin urmare nu o opinie, cit de importantă ni s-ar înfațșa ea, și cu atît mai mult o etimologie sau un amănunt oarecare, se cuvine a fi invo- cate în legătură cu lucrarea lui I. I. Russu (mi se pare, de o pildă, ostențioasă, părerea lui cu privire la reorganizarea structurii sociale, tradi- ționale românești — moșile, răzășiile, baciile — drept urmare a contactului cu slavii, opinie exprimată de Petrovici, și nu lătețel de ce este ignorată fundamentală lucrare a lui Stahl, privi- toare la problema, plină de interesante ar- gumente lingvistice, dovedind o mai adîncă ori- ginea a lor). Avem aici a discuta o altă înțelegere privitoare la studiul faptului de limbă, consi- derat — pe de o parte — ca element al unui sistem la care aparține ca atare, și — pe de alta — ca reflexul condiționării acestui sistem și a fiecărui element al său, de către o succedenție de sisteme conexe, I. I. Russu consideră, deci, limba ca pe un document istoric de prim rang, iar în speță „limba populară românească” drept o mare arhivă a trecutului acestui popor, „fac- torul cel mai edificator”. În jurul căruia trebuie grupate toate măturile literar-istorice, arheo- logice, epigrafice, numismatice, etnografice, etc., această procedură fiind singura posibilă pentru o soluție „verosimilă și durabilă” a problemei în discuție.

Se vede lesne că sint numite aici domeniul în care I. I. Russu a dat lucrări de referință, de la „Limba traco-dacilor”, „Ilirii” sau „Inscrip- țile dacilor romanești” (vol. I și III) și pină la studiile sale cu privire la de o pildă, istoricul pastoriului românesc. Prima parte a lucrării sale începe cu un capitol, foarte important pen- tru definirea poziției autorului, de examinare critică a cercetărilor anterioare cu privire la substratul limbii române (am avut — poate o simplă impresie de lectură — senzația că Hădeș- te, nedrept după mine, tratat mai aspru decît unii cercetători străini și, parcă, mai aspru decît în alte lucrări ale autorului). Chiar aici sint introduse termeni esențiali ai definiției substratului român în plan lingvistic, locul și lega- țurile lui în plan indo-european, care se face cîoliat cu datele istorice cele mai noi, conducînd spre prezentarea proceselor ce aveau să se încheie cu „romanizarea autohtonilor”. Aici își găsește locul un șir de probleme, hotărîtoare într-adevăr, dacă înțelegem că această „romanizare” nu reprezintă în primul rînd un concept, o noțiune lingvistică și nici măcar un model de proces lingvistic, ceea ce chiar dacă nu revine la sealași lucră, nici nu merze cu mult mai departe, ci un proces istoric real, cu alte cuvînte cu reliefu său etnic și social, cu un spațiu propriu de desfășurare și, evident, cu o condi- ționare temporară a lui, specifică, probleme asupra cărora I. I. Russu se oprește deci cu toată atenția. Argumentul lingvistic încearcă și fi tratat consecvent ca purtător de încălțură istorică, fie că este vorba de raporturile române cu albanza, de caracterul „balcanic” al românei, de „tracismul” cuvintelor „peromane”, de importanța cuvintelor autohtone sau de repartizarea lor în aria românească, problemă de cea mai mare importanță. Comentariul insis- tent și cîteodată ofensiv al autorului este incit- tant atunci cînd nu-și împărtășește concluziile sau numai convînerile și dens, încercat de susurții, reprezentînd posibile noi fronturi de abordare a tematicii atît de ample pe care o trece astfel în revistă. Mai puțin intranzigent în unele păreri, acordînd îndoiești științifice oneste locuvenit, I. I. Russu face în această primă parte a monografiel sale turul unui orizont larg deschis, cit și poate de promițător pentru viitoare investigații ale celor ce înțeleg lucrurile la fel sau într-un fel apropiat cu al său.

Implicînt polemic, I. I. Russu deschide în această direcție un prim front de discuție. El nu pare să schimbe radical raporturile din schema tradițională (așa cum face, spre exemplu, Gh. Ivănescu, afirmînd foarte limpede că „nu supra- stratul slav, ci substratul traco-dac a transformat latina populară în română”). Dest, în ceea ce privesc rolul și ponderea „influenței slave” el împărtășește mai degrabă opiniile lui E. Petrovici, este desigur foarte important faptul că în datarea acestuia înalte către părerea mai nouă, a lui I. Pătru, după care ea nu a putut să înceapă înainte de secolul al IX-lea (deci după „formarea românei”). Desigur, nu mai puțin definitorii sint rezerve serioase pe care le face Russu față de orice concluzie posibilă, în temeiul faptului că cercetarea istorică a dovezilor ma- teriale privind „epoca slavă-română” este abia la început și că numai ea poate aduce o împe- zire a datelor încă „obscurse” și „echivoce” ale problemii.

I. I. Russu crede însă în faptul că, neîndole- nic, „temelia etnică-socială a romanității” o formează aici (în Romania orientală n.m.) „populul popular autohton traco-dac al străvechilor populații ale acestor pămînturi”. Căci în această privință, datele materiale li apar, și eu cred că pe bună dreptate, sînt de îmboștate în ultima vreme incit ele nu mai lasă loc îndoiești și, prin urmare, împon ca o problemă de probitate științifică, reluarea unei discuții încheiate în-ainte de vreme, prin ruperea unilaterală a dia- logului dintre lingvistică și istorie.

Apărent, demersul pare a veni din partea istoricului, „Elementele autohtone” ale limbii

române sint, într-adevăr, pentru autor date absolut indispensabile într-o „mare anchetă istoriografică” menită să lămurească problema etnogenezei românilor, ca „verigă reprezentată de argumentele de ordin lingvistic” în „lanțul documentar al continuității organice de viață în spațiul carpato-dunărean începînd din epoca bronzului (civilizația proto-tracă și tracă) și pină astăzi”. Nu trebuie să uităm, însă, că nu este vorba de o pildă, ostențioasă, părerea lui cu privire la reorganizarea structurii sociale, tradi- ționale românești — moșile, răzășiile, baciile — drept urmare a contactului cu slavii, opinie exprimată de Petrovici, și nu lătețel de ce este ignorată fundamentală lucrare a lui Stahl, privi- toare la problema, plină de interesante ar- gumente lingvistice, dovedind o mai adîncă ori- ginea a lor). Avem aici a discuta o altă înțelegere privitoare la studiul faptului de limbă, consi- derat — pe de o parte — ca element al unui sistem la care aparține ca atare, și — pe de alta — ca reflexul condiționării acestui sistem și a fiecărui element al său, de către o succedenție de sisteme conexe, I. I. Russu consideră, deci, limba ca pe un document istoric de prim rang, iar în speță „limba populară românească” drept o mare arhivă a trecutului acestui popor, „fac- torul cel mai edificator”. În jurul căruia trebuie grupate toate măturile literar-istorice, arheo- logice, epigrafice, numismatice, etnografice, etc., această procedură fiind singura posibilă pentru o soluție „verosimilă și durabilă” a problemei în discuție.

Se vede lesne că sint numite aici domeniul în care I. I. Russu a dat lucrări de referință, de la „Limba traco-dacilor”, „Ilirii” sau „Inscrip- țile dacilor romanești” (vol. I și III) și pină la studiile sale cu privire la de o pildă, istoricul pastoriului românesc. Prima parte a lucrării sale începe cu un capitol, foarte important pen- tru definirea poziției autorului, de examinare critică a cercetărilor anterioare cu privire la substratul limbii române (am avut — poate o simplă impresie de lectură — senzația că Hădeș- te, nedrept după mine, tratat mai aspru decît unii cercetători străini și, parcă, mai aspru decît în alte lucrări ale autorului). Chiar aici sint introduse termeni esențiali ai definiției substratului român în plan lingvistic, locul și lega- țurile lui în plan indo-european, care se face cîoliat cu datele istorice cele mai noi, conducînd spre prezentarea proceselor ce aveau să se încheie cu „romanizarea autohtonilor”. Aici își găsește locul un șir de probleme, hotărîtoare într-adevăr, dacă înțelegem că această „romanizare” nu reprezintă în primul rînd un concept, o noțiune lingvistică și nici măcar un model de proces lingvistic, ceea ce chiar dacă nu revine la sealași lucră, nici nu merze cu mult mai departe, ci un proces istoric real, cu alte cuvînte cu reliefu său etnic și social, cu un spațiu propriu de desfășurare și, evident, cu o condi- ționare temporară a lui, specifică, probleme asupra cărora I. I. Russu se oprește deci cu toată atenția. Argumentul lingvistic încearcă și fi tratat consecvent ca purtător de încălțură istorică, fie că este vorba de raporturile române cu albanza, de caracterul „balcanic” al românei, de „tracismul” cuvintelor „peromane”, de importanța cuvintelor autohtone sau de repartizarea lor în aria românească, problemă de cea mai mare importanță. Comentariul insis- tent și cîteodată ofensiv al autorului este incit- tant atunci cînd nu-și împărtășește concluziile sau numai convînerile și dens, încercat de susurții, reprezentînd posibile noi fronturi de abordare a tematicii atît de ample pe care o trece astfel în revistă. Mai puțin intranzigent în unele păreri, acordînd îndoiești științifice oneste locuvenit, I. I. Russu face în această primă parte a monografiel sale turul unui orizont larg deschis, cit și poate de promițător pentru viitoare investigații ale celor ce înțeleg lucrurile la fel sau într-un fel apropiat cu al său.

Octavia Berca: „Autoportret”

Iarna

Toamna-aprinde focuri în pădure
rugurii vii de frunze, singurînd
fumeagă spre cercurile surs;
pîlpie un foc peste pămînt

Jaruri, în amurg spuzesc lumini
beată mi-e pădurea de culoa
miere arsă se prelinge-n spini
vinuri scintilează roșii-n soare

Mușchi crescut pe suflet; iarbă deasă
pirjolită-n toamna de rugină
nici un zbor în seara ce se lasă,
agonie-n fumuri de rășină

Tu, pădurea mea cum arzi în toamnă
de lumini mi-s pleoapele-ostenite
rumeneli de ou- te destramă
frunze țip-n ruguri, răstignite

Cum te zbați, nebună și aprinsă
dîntîind în năcluciri de-oramă
...doar în mine, peste struna stînsă
ninge alb uitarea, ca o iarnă.

IRMA SANDU

ȘEDINȚA BIROULUI UNIUNII SCRITORILOR

Vineri, 30 octombrie 1981, la București, a avut loc ședința de lucru a Biroului Uniunii Scriitorilor. Au mai participat secretarii asociațiilor de scriitori și secretarii birourilor de secții care nu sint membri ai Biroului. Ordinea de zi a fost următoarea: — Informare asupra activității Uniunii Scriitorilor în perioada iulie — octombrie 1981, precum și asupra situației financiare actuale a Uniunii și a Fondului Literar; — Plan de acțiuni ale Uniunii Scriitorilor pe trimestrul IV — 1981; — Propuneri pentru componența unor comisii de lucru ale Biroului Uniunii; comitetul Fondului literar, comitetul Fondului de 2-3%, comisia de pensii, comisia naționalităților; — Aprobarea regulamentelor pentru acordarea premiilor Uniunii și ale Asociațiilor de scriitori pe anul 1980; a marelui premiu și a premiilor speciale pe anii 1980 și 1981, a premiilor pentru traduceri în străinătate din lite- ratură română.

Președintele Uniunii Scriitorilor, Dumitru Radu Popescu, a expus principiile potrivit cărora actuala conducere a Uniunii înțelege să răspundă eficient sarcinilor trasate de Confe- rința națională a scriitorilor, în spiritul Mesa- julului pe care secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socia- liste România, Iovăreș Nicolae Ceaușescu, l-a adresat Conferinței, și în spiritul indicațiilor date cu alte prilejuri, referitoare la procesul de dezvoltare a literaturii socialiste în țara noastră. Au fost, de asemenea, aduse la cunoștința Biroului soluțiile concrete la o sumă de pro- bleme care au stat în prim-planul atenției noii conducători a Uniunii: continuitatea apariției „Calețel critic” în cuprinsul revistei „Viața Românească”; stabilirea coordonatelor de valo- rificare a mesterilor literare prin „editiile critice”; rezolvarea unor dintre cele mai pre- sante cerințe de locuințe, pentru scriitorii, cu ajutorul Consiliului popular al municipiului București; facilitarea participării scriitorilor la diverse manifestări pe plan internațional.

Vicepreședintele Laurentiu Fulga și Alexandru Balaci au informat Biroul despre activitățile Uniunii Scriitorilor, pe plan intern și extern, în perioada iulie — octombrie 1981, iar direc- torul administrativ Traian Iancu a prezentat si- tuția financiară actuală a Uniunii și a Fon- dului Literar.

Pe marginea problemelor cuprinse în ordinea de zi, la dezbateri, au luat cuvîntul scriitorii: Octavian Paler, Ion Ianoși, Aurel Covaci, Ion Vlad, Mircea Iorgulescu, Bujor Nedelcovici, Dan Deșliu, Mircea Săntimbreanu, Eugen Simion, Mircea Radu Iacoban, Ion Dodu Bălan, Geo Dumitrescu, Virgil Teodorescu.

Vorbitorii au apreciat caracterul realist al pro- gramului de lucru curent, pe care și l-au îm- pus conducerea Uniunii Scriitorilor, ca și operativi- tatea cu care se străduiesc să rezolve proble-

Literatura română — univers inedit

Urmare din pag. a 8-a

nu poate satisface toate cerințele traducătorilor. Apărut în urmă cu peste două decenii el nu reflectă schimbările intervenite în vocabularul românesc în ultima vreme. Cred că un nou dicționar de proporții va fi binevenit atît pentru cercetători și traducători, cit și pentru un public mai larg din Ucraina și România. Pe lingă aceasta, voi continua cercetarea relațiilor lingvistice slavo-române și a celor ucrainene-române în special.

— Ce ediții de scriitori români elastei și contemporani vor apărea în viitorul apropiat la editurile din Kiev?

— În literaturile slave există noțiunea unui gen de proză — povești — care se situează între roman și nuvela scurtă. E vorba de micro-roman sau de nuvela amplă, ceva în genul Morții lui Ipu de Titus Popovici, Frikurilor de Marin Preda sau Butoș Anastasia, trecea de D.R. Po- pescu. Vreau să prezint editurii Nipru și an- tologie închinată acestui gen în proza românească postbelică, urmind ca în viitor să alcătui- țese și o antologie a nuvelei (propriu-zise) postbelice românești. Mai sint multe opere mari ale literaturii române care rîmîn deocamdată neobservate cititorului ucrainean. Vom planifica traduceri în funcție și de această circumstanță.

— De mai mulți ani sinteți vicepre- ședinte al filialei ucrainene a Asociației

mele obștii scriitoricești. S-a propus în con- tinuare, ca din sinteza problemelor ridicate la Conferința națională a scriitorilor, să se re- țină cele mai importante, cum ar fi: starea cărții literare, de la manuscris pină la opera tipărită, cu toate cele ce implică acest proces; condițiile în care debutează și se afirmă, pe plan publicistic și editorial, scriitorul tînar; modalitățile ale penetrației operei literare, azi, în lume, precum și ale contactelor scriitoricești pe plan internațional; stătuțul limbii și al literaturii române în școli; demers pentru în- cadarea în muncă, potrivit precăzătorii specifice, a unor scriitori, îndeosebi tineri; mijloace cit mai felurite pentru susținerea efortului finan- ciar-economic al Uniunii și pentru ajutorarea condiției de viață a scriitorului; constituirea unor comisii de lucru, care să studieze fiecare din aceste probleme în mare și care să șterzeze soluțiile de rezolvare.

Biroul a aprobat componența comisiilor speciale ce-i sint direct aferente și a căror com- petență se publică mai jos.

Lucrările Biroului au fost conduse de Dumitru Radu Popescu, președintele Uniunii Scri- torilor.

COMISIILE DE LUCRU ALE BIROULUI UNIUNII SCRITORILOR

COMITETUL FONDULUI LITERAR

— Ștefan Augustin Doinas, (președinte), Ște- fan Bănuțescu, Bodor Pál, Ion Horea, Traian Iancu, Petre Sălcudeanu, Dinu Șărau.

COMITETUL FONDULUI DE 2-3%

— Cezar Baltag (președinte), Mircea Dinescu, Dan Dulescu, Ion Lăncrăjan, Mircea Martin, Florin Mugur, Zigu Ornea.

COMISIA DE PENSII

— Constantin Chirbă, (președinte), Augustin Buzura, Zoe

